

Pedagogisch werkplan

LOCATIE HET TIVOLIHUIS

VERSIE 1.15 MAART 2024

INLEIDING

Voor u ligt het pedagogisch werkplan van kinderopvang De Tivoli. In dit pedagogisch werkplan wordt het pedagogisch beleid nader uitgewerkt en aangepast aan de specifieke situatie van de locatie: Het Tivolihuis. Dit werkplan dient als leidraad voor de pedagogisch medewerkers m.b.t. de omgang met kinderen tussen de 0-13 jaar en hun ouders in de praktijk.

Kinderopvang De Tivoli biedt een veilige plek waar kinderen volop uitdaging vinden en alle mogelijkheden krijgen om te groeien en te ontwikkelen. Binnen ons pedagogisch handelen vinden wij het van belang dat ieder kind de mogelijkheid krijgt om zich op zijn eigen manier te ontwikkelen in een uitdagende en stimulerende omgeving. Onze pedagogisch medewerkers hebben een open houding naar de kinderen en zien ieder kind als uniek. Kernwaarden zoals: respect, acceptatie en vertrouwen zijn in ons pedagogisch handelen van groot belang. Wij geloven dat kinderen zich het best ontwikkelen vanuit vertrouwen en plezier.

Het pedagogisch beleid beschrijft de visie van De Tivoli met de daarbij behorende uitgangspunten welke hieronder nog puntsgewijs worden beschreven.

1. **Het CAR-model:** In ons pedagogische handelen werken wij volgend het CAR-model waarbij: autonomie, relatie en competentie als de drie psychologische basisbehoeften van kinderen worden gezien om ontwikkeling en motivatie te kunnen waarborgen. (Luc Stevens, NIVOZ, 2004-heden).
2. **Een goed pedagogisch klimaat:** Deze basisbehoeften worden vervuld door het bieden van een goed pedagogisch klimaat vanuit de pedagogisch medewerker. Dit pedagogisch klimaat wordt opgebouwd door te handelen volgens de volgende elementen: *vertrouwen, ondersteuning en uitdaging*. In de praktijk ziet dat er als volgt uit.
3. **Vertrouwen:** Om de relatie tussen het kind, de volwassenen en de andere kinderen te stimuleren vinden wij het van belang om kinderen te accepteren zoals zij zijn. Daarnaast werken wij altijd met vaste pedagogisch medewerkers en kinderen op de groep zodat het kind een goede relatie kan opbouwen met vertrouwde gezichten. In onze houding stimuleren en begeleiden wij het kind in het aangaan van interacties met anderen.
4. **Ondersteuning:** Kinderen worden door de pedagogisch medewerker ondersteund om zo goed mogelijk tot ontwikkelen te komen dit doen wij door middel van praten en uitleggen maar ook door kinderen zoveel mogelijk zelf te laten ervaren en doen.
5. **Uitdaging:** Kinderen worden uitgedaagd om een stapje verder te zetten in hun ontwikkeling. Dit doen wij door een verscheidenheid aan materiaal en activiteiten aan te bieden. Hierin kijken wij waar het kind is in zijn ontwikkeling maar ook waar de behoefte van het kind ligt.

Gezond opgroeien

Ieder kind verdient een gezonde start! Daarom bieden wij in ons voedings beleid een gevarieerd en gezond voedingspalet aan de kinderen. Daarnaast bieden wij kinderen de mogelijkheid om voldoende te bewegen en om op jonge leeftijd in aanraking te komen met de natuur.

Baby's

Voor baby's vinden wij emotionele veiligheid en de mogelijkheid tot ontdekken belangrijke voorwaarde voor de algehele ontwikkeling. Binnen ons handelen kijken onze pedagogisch medewerkers goed naar de behoeften van het kind en spelen hierop in. De kennis van de "Dunstan babytaal methode" zetten wij in om de geluiden die een baby maakt zo goed mogelijk te vertalen naar wat het kind nodig heeft. Wij delen de visie van Emmi Pikler dat wij baby's zien als nieuwsgierige wezens die de natuurlijke behoefte hebben om te bewegen en ontdekken. Daarom zetten wij onze baby's enkel in een wippen om uit te buiken en krijgen zij de rest van de dag zoveel mogelijk bewegingsvrijheid waarbij de pedagogisch medewerkers nabij zijn. De medewerkers die met de baby's werken als vast gezicht zijn babyspecialistisch opgeleid.

Buitenschoolse opvang

Op onze buitenschoolse opvang bieden wij kinderen een plezierige plek waar zij heerlijk kunnen ontspannen na een schooldag. Binnen ons activiteiten aanbod willen wij kinderen de mogelijkheid geven om nieuwe dingen te ontdekken en met elkaar van alles te ondernemen. Dat kinderen geïnspireerd worden om creatief te zijn en naar eigen behoefte kunnen spelen.

Samengevat, onze pedagogische visie in de volgende slagzin:

VISIE

“ Bij De Tivoli wordt ieder kind geaccepteerd zoals hij is en krijgt het de mogelijkheid om binnen een veilige stimulerende omgeving volledig tot bloei te komen.”

In dit werkplan zal verder worden beschreven hoe wij hier uiting aan geven in de praktijk.

De leidinggevenden en de oudercommissies (OC's) van de verschillende locaties informeren op regelmatige basis de ouders over onderdelen van het werkplan en pedagogisch beleid en de uitvoering hiervan. Een en ander wordt middels nieuwsbrieven en ouderavonden aan de ouders gepresenteerd.

Een werk plan is nooit 'af'. Nieuwe ervaringen en nieuwe inzichten met betrekking tot de ontwikkeling van kinderen en de begeleiding daarin, zijn voor medewerkers, locatiemanagers en oudercommissieleden reden om voortdurend dit plan kritisch te bekijken en indien nodig aan te passen. Een pedagogisch proces is een continu vernieuwingsproces en zal binnen Kinderopvang De Tivoli ook als zodanig worden benaderd.

Wij wensen u veel leesplezier!

Met vriendelijke groet,

Medewerkers en directie Kinderopvang De Tivoli

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.....	1
Visie.....	2
Hoofdstuk 1: Kinderen laten groeien vanuit basisveiligheid, vertrouwen en kennis.....	5
1.1 Emotionele veiligheid.....	5
1.1.1. Sensitieve responsiviteit.....	5
1.1.2 Structuur en grenzen stellen.....	6
1.1.3 Respect voor de autonomie.....	6
1.1.4 Praten en uitleggen.....	7
1.1.5 Vaste gezichten.....	7
1.1.6 Mentorschap.....	8
1.1.7 Wennen.....	9
1.2 Persoonlijke ontwikkeling.....	10
1.2.1 Motorische vaardigheden.....	10
1.2.2 Creatieve vaardigheden.....	12
1.2.3 Cognitieve vaardigheden.....	14
1.2.4 Taalvaardigheden.....	16
1.2.5 Activiteiten bij TIVOLI, LOCATIE TIVOLIHUIS.....	18
1.2.6 Ontwikkelingsstimulering.....	18
1.3 Sociale ontwikkeling.....	19
1.3.1 Samenspel.....	19
1.3.2 Conflicten in het samenspel.....	21
1.3.3 Interactie kinderen onderling stimuleren.....	22
1.4 Waarden en normen.....	24
1.5 Waarnemen van de ontwikkeling.....	25
1.5.1 Observeren en oudergesprekken.....	25
1.5.2 Overdracht naar school.....	26
1.5.3 Omgang met bijzonderheden in de ontwikkeling.....	26
Hoofdstuk 2: Tivoli, locatie Tivolihuis informatie voor ouder en kind.....	29
2.1 Stamgroepen.....	29
2.1.1 Stamgroep.....	29
2.1.2 Verlaten van de stamgroep.....	29
2.1.3 Samenvoegen.....	30
2.2 Dagindeling.....	31
2.2.1 Dagindeling groep voor, Achter en Boven.....	31

2.2.2 Slaapbeleid	32
2.3 Extra dagen.....	32
2.3.1 Extra dagen.....	32
2.4 Openingstijden en sluitingsdagen	33
2.5 Oudercommissie	33
2.6 Klachten.....	33
Hoofdstuk 3: wet kinderopvang.....	35
3.1 Drie uren regeling	35
3.2 Inzet stagiaires en vrijwilligers	36
3.2.1 Stagiaires:	36
3.3 personeel en Ondersteuning andere volwassenen.....	39
3.3.1 Pedagogisch medewerkers.....	39
3.3.2 Externe adviseur.....	39
3.3.3 Pedagogisch beleidsmedewerker en coach	39
3.3.4 Leidinggevende	41
3.4 Beroepskracht kind ratio	42
3.5 Beleid veiligheid en gezondheid.....	42
3.5.1 Vier ogen principe	42
3.5.2 Achterwachtregeling	42

HOOFDSTUK 1: KINDEREN LATEN GROEIEN VANUIT BASISVEILIGHEID, VERTROUWEN EN KENNIS

1.1 EMOTIONELE VEILIGHEID

Kinderen dienen zich emotioneel veilig en geborgen te voelen, alvorens zij zich kunnen ontwikkelen. Bij kinderopvang de Tivoli dragen wij bij aan de emotionele veiligheid van kinderen door te zorgen voor de nodige structuur en verzorging van de kinderen. De pedagogisch medewerkers zorgen voor duidelijkheid en geborgenheid naar de kinderen toe en zijn bezig met het vertrouwen van de kinderen te winnen en vast te houden. Om de emotionele veiligheid van de kinderen zo optimaal mogelijk te blijven waarborgen houdt kinderopvang de Tivoli een strikte werkwijze aan als het gaat om het waarborgen van de vaste pedagogisch medewerkers op de verschillende stamgroepen. Zo krijgen de kinderen de kans om zich te hechten aan de vaste pedagogisch medewerkers van hun stamgroep. Daarnaast benaderen de pedagogisch medewerkers de kinderen vanuit een zestal interactievaardigheden: sensitieve responsiviteit, respect voor de autonomie, praten en uitleggen, structuur en grenzen stellen, ontwikkelingsstimulering en het begeleiden van interacties. Deze vaardigheden zijn van groot belang, gezien deze invloed hebben op de ontwikkeling en het welzijn van de kinderen. Hieronder zijn de eerste 4 interactievaardigheden benoemd. Het begeleiden van interacties en ontwikkelingsstimulering zijn terug te vinden bij de hoofdstukken "Persoonlijke ontwikkeling" en "Sociale ontwikkeling".

1.1.1. SENSITIEVE RESPONSIVITEIT

Binnen sensitieve responsiviteit staan liefde en begrip centraal. Met deze interactievaardigheid bedoelen we dat pedagogisch medewerkers liefde uitstralen, en ondersteunend en begripvol aanwezig zijn als veilige haven voor het kind. Zij hebben oog voor het welzijn van de kinderen en de signalen die zij afgeven, en reageren hier tijdig en op adequate wijze op. Hierdoor voelt het kind zich begrepen, geaccepteerd en veilig.

Bij kinderdagverblijf kinderopvang De Tivoli benaderen wij kinderen vanuit sensitieve responsiviteit op de volgende manieren:

- De pedagogisch medewerker heeft tijdens verzorgingsmoment echt de aandacht voor het kind. Dit doen wij door middel van fysieke en verbale nabijheid. We vinden het belangrijk om een verschoningsmoment echt als één op één moment met het kind te zien waarbij wij ons niet laten afleiden en alle aandacht hebben voor het kind.
- De pedagogisch medewerker is beschikbaar voor de kinderen. Wij spreken af wie bijvoorbeeld de groep waar nodig uitloopt om iets te pakken en wie bij de kinderen blijft zodat er zo min mogelijk onrust is voor de kinderen.
- Gevoelens en emoties mogen er zijn. Kinderen krijgen de ruimte om hun gevoelens te uiten en om aan te geven of wij het kind goed hebben begrepen. Wij bieden deze ruimte door bijvoorbeeld te zeggen: *"Ik zie dat je het niet zo leuk vind, is het zo?"* of; *"Ik zie dat je verdrietig bent, klopt dat?"*
- Onze pedagogisch medewerkers zien hierbij het verschil tussen het kind en het gedrag- ook bij grenzen stellen. Wij spreken kinderen altijd aan op hun gedrag en niet op het kind om het kind nooit het gevoel te geven dat we hem niet accepteren maar enkel het gedrag. *"Ik zie dat je de blokken door de ruimte gooit. Ik zou het fijn vinden als je de blokken gebruikt om mee te bouwen."*
- Onze pedagogisch medewerkers zijn zich bewust van hun taalgebruik. Wij zijn ons ervan bewust dat de taal die je gebruikt naar kinderen, daar gaan kinderen zich ook naar gedragen. Bijvoorbeeld bij een ruzie tussen kinderen onderling vragen we: *"Wat wil jij? Ik zie dat jij dat ook wil, klopt dat?"* Kinderen worden gestimuleerd om aan de ander te vragen wat ze willen hierdoor krijgen zij zelf de ruimte krijgen om zelfstandiger te worden.
- De pedagogisch medewerkers moedigen kinderen aan door gedrag te benoemen, door te benoemen dat het kind iets aan het doen is. Wij vragen of het kind hulp nodig heeft bij iets. *"Ik zie dat je de beker wilt pakken, het lukt je bijna, heb je hulp nodig?"* Geeft het kind *"Nee"* als antwoord dan respecteren wij dit.
- Het reageren op de signalen van de kinderen ook op het gebied van uitdagingen als wij merken dat het kind hier behoefte aan heeft. *"Wil je het proberen om op dat klimrek te klimmen, zal ik je helpen?"*

1.1.2 STRUCTUUR EN GRENZEN STELLEN

Elk kind gedijt het best in een omgeving die duidelijke rituelen, structuur en grenzen heeft, omdat hij zich daar veilig en geborgen in voelt. Bij een duidelijke structuur en voorspelbaarheid kunnen kinderen zich voorbereiden op wat komen gaat, doordat zij weten waar zij aan toe zijn. Regels en grenzen bieden kinderen daarnaast duidelijkheid in wat er van hen verwacht wordt. Dit alles zorgt niet alleen voor rust maar ook voor emotionele veiligheid. Vanuit deze emotionele veiligheid kunnen kinderen zich volop storten op het verkennen van hun omgeving. Bij kinderopvang Kinderopvang Tivoli bieden wij kinderen structuur en grenzen aan op de volgende manier:

- De pedagogisch medewerkers kondigen de volgende stap in het dagritme duidelijk aan. Dit doen wij bijvoorbeeld door te zeggen: *"We gaan opruimen, dan mag jij de dino's in de doos doen."* Zo is het voor het kind duidelijk wat er gaat gebeuren en wat hij hierbij zelf mag doen.
- Pedagogisch medewerkers stellen op een positieve manier grenzen. Dit doen wij door uitleg en een alternatief aan het kind te geven. *"We gaan niet op de bank springen dan gaat de bank kapot. Je mag wel op de grond springen."*
- In ons dagprogramma gebruiken wij liedjes om overgang te creëren. Daarnaast hebben wij ook een zandloper ter aankondiging van tijd voor de kinderen. We benoemen bijvoorbeeld: *"We draaien eerst de zandloper om, zolang heb je nog om te spelen."* Op die manier worden kinderen ook voorbereid in het afronden van hun spel en is het makkelijker voor hen om hierin mee te gaan dan als zij dit plotseling te horen krijgen.
- Wij bieden kinderen gedurende de dag bewust risico vol spel aan. Onze pedagogisch medewerkers geven kinderen de ruimte om de wereld te ontdekken en hebben vertrouwen in de capaciteiten van de kinderen. Wij roepen niet de hele dag: *"Pas op!"* en *"Kijk uit!"*
- De pedagogisch medewerker geeft positieve ik-boodschappen. *"Ik zie dat jij Lieselotte wilde helpen, wat fijn, want het is belangrijk elkaar te helpen."* Of *"Oh; ik schrik hier even van, dat jij nu zo doet."* Door een ik-boodschap leert een kind wat het effect is van zijn gedrag op een ander.

1.1.3 RESPECT VOOR DE AUTONOMIE

Bij kinderopvang de Tivoli mag elk kind zichzelf zijn, het mag groeien in wie hij is, met zijn eigen karakter, talenten en voorkeuren. Door kinderen aan te spreken op hun individualiteit en zelfstandigheid, krijgen kinderen de kans om dingen zelfstandig uit te proberen, initiatief te nemen, mee te denken en keuzes te maken. Hierdoor voelen kinderen zich gezien en gehoord als een eigen persoon en ontwikkelen verantwoordelijkheidsgevoel. Bij kinderopvang de Tivoli tonen wij respect voor de autonomie van de kinderen door:

- De pedagogisch medewerker vraagt op een respectvolle manier om medewerking van kinderen. Bijv: een kind staat drie keer op de bank te springen. Dan zegt de pm'er: *"Jij wil echt graag springen, waar kun je dat wel doen?"* Of; *"We gaan dat straks doen."* Op die manier wordt ook de behoefte van het kind erkent.
- De pedagogisch medewerkers kijken naar de behoefte van het kind en proberen hier zoveel mogelijk in mee te gaan. Denk hierbij aan het activiteiten aanbod maar ook als wij merken dat een kind nog niet moe is dan brengen wij het kind wat later naar bed.
- Kinderen worden gestimuleerd in hun zelfstandigheid. Bijvoorbeeld een peuter die zelf zijn jas mag aandoen. De pedagogisch medewerkers hebben hierbij vooral een observerende houding zodat het kind de ruimte krijgt om het eerst zelf te proberen.
- Kinderen krijgen te ruimte om de wereld op hun eigen manier te ontdekken. We geven feedback op het proces, niet op het resultaat (bijv. bij een tekening). *"Je hebt veel rood en blauw gebruikt zie ik in jou tekening."* Op die manier laten we merken dat we echt zien wat het kind doet en hoe hij dit heeft gedaan.
- De pedagogisch medewerker grijpt alleen in als dit écht nodig is. Kinderen krijgen de ruimte om dingen zoveel mogelijk zelf op te lossen ook tijdens conflicten onderling.
- De pedagogisch medewerkers vragen aan de kinderen of zij hen mogen helpen, zo niet, dan respecteren zij dat het kind geen hulp wilt.

- De pedagogisch medewerker kondigt handelingen aan (bijv. aanraking), zullen een kind nooit zomaar oppakken. Hierbij kijken wij ook naar de reactie van het kind. De pedagogisch medewerker zit op haar hurken en maakt oogcontact met het kind. Haar handen zijn open en uitgestrekt in de richting van het kind. *“Boaz, kom je bij me? dan ga ik je optillen voor een schone luier.”*

1.1.4 PRATEN EN UITLEGGEN

De pedagogisch medewerkers communiceren voortdurend met de kinderen waarin zij hen voorzien van uitleg en het handelen van zowel henzelf als dat van de kinderen benoemen. Op deze manier worden de omgeving en gebeurtenissen die zich hierin afspelen voorspelbaar voor de kinderen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de interactie tussen de pedagogisch medewerkers en kinderen gelijkwaardig is en dat de pedagogisch medewerker mét de kinderen praat en niet tegen de kinderen. Bij kinderopvang de Tivoli wordt deze interactievaardigheid concreet toegepast in de praktijk op de volgende manieren:

- Iedere dag gaan wij met de kinderen in de kring. Hierbij zingen we samen liedjes. We letten er op dat de kring nooit te lang duurt zodat kinderen niet te lang stil hoeven te zitten.
- Tijdens vrij spel worden er veel kansen gegrepen om de taalontwikkeling van kinderen te stimuleren. Dit doen wij bijvoorbeeld door met de kinderen mee te spelen of door het spel te verrijken door er nog extra materialen aan toe toe voegen. Denk hierbij aan een kassa als de kinderen winkeltje spelen.
- De pedagogisch medewerkers lezen regelmatig aan de kinderen voor. Daarnaast krijgen de kinderen ook de kans om zelf boeken te lezen gedurende de dag.
- De pedagogisch medewerkers luisteren oprecht naar de kinderen. We vinden het heel belangrijk; oprecht geïnteresseerd zijn en als een kind iets vertelt hier bijvoorbeeld op door te vragen.
- De pedagogisch medewerkers gebruiken doenpraten waarmee wordt bedoeld dat zij zowel hun eigen handelingen als wat er om het kind heen gebeurt zoveel mogelijk benoemen, bijvoorbeeld tijdens een verschoonmoment benoemt de pedagogisch medewerker wat ze aan het doen is en wat er gaat gebeuren, hierbij stemt ze af op het kind.
- Bij de jongere kinderen zal de pedagogisch medewerker haar taal afstemmen door bijvoorbeeld haar tempo van spreken te vertragen, waardoor het kind de tijd krijgt om te verwerken wat ze zegt en zich hierdoor veilig voelt.
- De pedagogisch medewerker geeft uitleg wat er gaat gebeuren aan het kind. *“We gaan nu opruimen en dan gaan we aan tafel om te eten.”*

1.1.5 VASTE GEZICHTEN

Als een kind jonger is dan één jaar, zijn er maximaal twee vaste beroepskrachten die voor het kind zorgen. Eén van deze beroepskrachten is altijd aanwezig in de stamgroep van het kind. Als er meer dan drie beroepskrachten tegelijkertijd werken in de stamgroep, zijn er maximaal drie vaste beroepskrachten toegewezen aan een kind jonger dan één jaar. Als een kind één jaar of ouder is, zijn er maximaal drie vaste beroepskrachten die voor het kind zorgen. Eén van deze beroepskrachten is altijd aanwezig in de stamgroep van het kind. Als er meer dan drie beroepskrachten tegelijkertijd werken in de stamgroep, zijn er maximaal vier vaste beroepskrachten toegewezen aan een kind van één jaar of ouder.

Er zijn twee uitzonderingen op het bovenstaande:

- Kinderen waarvan uit de overeenkomst blijkt dat er gebruik wordt gemaakt van dagopvang op wisselende dagen per week. In dat geval kan het zijn dat het kind niet gekoppeld wordt aan een vaste stamgroep, stamgroepruimte en vast aantal beroepskrachten.
- Als de ouder schriftelijke toestemming geeft dat hun kind voor een overeengekomen periode in een andere stamgroep dan de eigen stamgroep mag worden opgevangen. Dan kan er afgeweken worden van het aantal stamgroepen, stamgroepruimte en vaste aantal gekoppelde beroepskrachten.

Als De Tivoli het organisatorisch, na inspanning, toch niet voor elkaar krijgt om de vaste gezichten in te plannen, bijvoorbeeld wegens ziekte, vakantie of verlof van één of meerdere vaste beroepskrachten, kan er afgeweken worden van het aantal vaste beroepskrachten mits er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Zo

is er bijvoorbeeld een inspanning gedaan om te zorgen dat ziekte of vakantie wordt opgelost door het inzetten van vaste beroepskrachten op de groep en gaat het om een kortdurende periode van maximaal vier aaneengesloten weken. Daarnaast zijn er ten hoogste twee of drie vaste beroepskrachten beschikbaar als vast gezicht.

Er kan maximaal vier aaneengesloten weken afgeweken worden van het vaste-gezichtencriterium bij ziekte, vakantie of verlof. In een dergelijke situatie streeft De Tivoli ernaar om de emotionele veiligheid van de kinderen en stabiliteit op de groep zoveel mogelijk te waarborgen. Om dit te realiseren, wordt er eerst gezorgd voor vervanging door een andere vaste medewerker van dezelfde groep. Indien dit niet mogelijk is, wordt er gezocht naar een vertrouwde beroepskracht van een aangrenzende groep of een bekende invalkracht. Wanneer er geen vaste beroepskracht of bekende invalkracht in kan vallen, neemt De Tivoli de volgende maatregelen om de emotionele veiligheid en stabiliteit te waarborgen:

- Het dagritme is uitgewerkt en hangt op een zichtbare plek op de groep. Invalkrachten zijn op deze manier snel op de hoogte van het dagritme.
- Informatie over de behoeften en eventuele bijzonderheden van de kinderen kan worden teruggevonden in het digitale kindstysteem. Relevante informatie kan gemakkelijk opgezocht worden, zodat de kinderen de juiste zorg en voldoende aandacht krijgen.
- Wanneer een (onbekende) invalkracht samenwerkt met een vaste beroepskracht, wordt er een duidelijke taakverdeling vastgesteld. De invalkracht zal zich gedurende de dag meer bezighouden met randzaken en ondersteunende taken, terwijl de vaste beroepskracht zich richt op de meer intieme verzorgingsmomenten en momenten van individuele aandacht voor de kinderen.

1.1.6 MENTORSCHAP

Aan ieder kind van De Tivoli is een mentor toegewezen. De mentor is een pedagogisch medewerker die werkt op de groep van het kind. De mentor is het aanspreekpunt voor de ouders om de ontwikkeling en het welbevinden van het kind te bespreken. In de buitenschoolse opvang is de mentor ook het aanspreekpunt voor het kind.

Bij inschrijving wordt aan het kind een mentor gekoppeld. Dit wordt aan ouders mondeling medegedeeld tijdens het warm welkom gesprek (gesprek voordat de opvang plaats vindt) en ouders kunnen dit terug vinden middels hun ouderlogin. Een enkele keer komt het voor dat vanwege de snelle start het welkom gesprek niet plaats vindt voor dat de opvang start. Belangrijk in dit verband is dan dat altijd voorafgaand aan de aanvang van de opvang, ouders per mail een contract ontvangen met een begeleidende mail. In de begeleidende mail wordt aan de ouders kenbaar gemaakt dat zij de naam van de mentor kunnen vinden in hun digitale omgeving van Mijn Tivoli.

Op het kinderdagverblijf voert de mentor periodiek een gesprek waarin zij de ontwikkeling en het welbevinden van het kind met de ouders bespreekt. Dit gebeurt als het kind 10 maanden is en als het kind 1 jaar en 10 maanden is. Vanaf de leeftijd 2 tot 4 wordt het kind één keer per jaar geobserveert bij 2,6 jaar en bij 3,2 jaar. De mentor vervult in alle gevallen ook een rol in het contact met andere professionals rondom het kind. Uiteraard alleen met toestemming van de ouders. Als de naam van de mentor wijzigt om wat voor reden dan geeft de huidige mentor dat mondeling door aan de ouders en aan de administratie zodat deze wijziging wordt aangepast in het systeem en de naam van de mentor altijd door ouders middels de ouderlogin op te vragen is.

BSO

Ouders van BSO kinderen kunnen kenbaar maken of ze een gesprek over hun kind op prijsstellen, als dat zo is wordt er een afspraak gemaakt voor een gesprek. Als ze dit niet willen maken ze dat kenbaar op het inschrijfformulier. Als de naam van de mentor wijzigt om wat voor reden dan geeft de huidige mentor dat mondeling door aan de ouders en aan de administratie zodat deze wijziging wordt aangepast in het systeem en de naam van de mentor altijd door ouders middels de ouderlogin op te vragen is

---

1.1.7 WENNEN

Indien een kind bij onze opvang aangemeld en ingeschreven wordt dan wordt er met de ouders allereerst een warm welkom gesprek ingepland met de pedagogisch medewerkers op de groep.

Tijdens dit warm welkom gesprek worden ouders geïnformeerd over de praktische zaken die van belang zijn, kunnen zij kennis maken met de ruimte waarin het kind wordt opgevangen en maken zij kennis met de pedagogisch medewerkers. Hierbij is (bij voorkeur) ook het kindje ook aanwezig, waardoor hij/zij gelijk kan wennen aan de groeps (ruimte).

Met ouders wordt tijdens het warm welkom gesprek, een eerste wennmoment afgesproken. Dit eerste wennmoment zal minimaal 3 uur duren en er wordt met ouders afgestemd op welke tijd dit plaatsvindt (naargelang de behoefte). Deze uren worden al direct gefactureerd.

In principe zullen de kinderen in die of de daaropvolgende week starten, mocht het kind of de ouder(s) behoefte hebben aan meer wennmomenten, dan kan dit in overleg worden bepaald.

Intern wenbeleid

Mochten kinderen overgaan naar een andere groep, dan vind een mondelinge warme overdracht plaats tussen de oude en de nieuwe mentor van het kind. Het kind hoeft niet opnieuw te wennen aan de pedagogisch medewerkers, aangezien dit vertrouwde gezichten voor hem of haar zullen zijn, vanwege het open deuren beleid wat dagelijks op locatie gevoerd wordt.

Overgang van Tivolihuis naar Nobelhorst of Wereldboom

Mocht het kind overgaan naar een andere locatie (bijvoorbeeld naar de peutergroep) dan vindt nogmaals een warm welkom gesprek plaats met de ouder, de mentor van het kind van het Tivolihuis en het kind op de nieuwe groep. Het kind maakt op dat moment al kennis met zijn of haar nieuwe groep door samen met de ouder een kijkje te nemen.

Als een kind van het dagverblijf naar de BSO gaat (op locatie Wereldboom of Nobel) dan wordt in overleg met ouders het kindje al eens mee genomen met het brengen en halen van kinderen naar school met de andere BSO kinderen. Ook mag het kind dan al eens een paar keer spelen op de bso, dit gaat dan bijvoorbeeld om twee uurtjes, 2 of 3 keer, afgestemd op de behoeften van het kind.

1.2 PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en gaan graag op onderzoek uit. Zo verkennen ze hun omgeving, de aard van de dingen en hun eigen mogelijkheden en onmogelijkheden. Ze vinden uitdagingen, proberen oplossingen uit en doen allerlei ervaringen op die hen helpen hun kennis, veerkracht, zelfstandigheid, zelfvertrouwen en creativiteit te ontwikkelen. Dit spel van doen en ontdekken (ervarend leren) is een serieuze zaak en gaat – soms letterlijk- met vallen en opstaan. Daarbij herhalen ze graag; het is hun manier om te oefenen wat ze net ontdekt of geleerd hebben totdat ze iets onder de knie hebben. Daar zijn zij dan heel trots op en wij zijn heel trots op hen. We geven kinderen de ruimte om te experimenteren, ze mogen leren door te ervaren, zo word elke dag een bijzondere dag.

1.2.1 MOTORISCHE VAARDIGHEDEN

Onder de motorische vaardigheden wordt zowel de grove als de fijne motoriek bedoeld. Onder de grove motoriek vallen grote bewegingen, zoals rennen, lopen, kruipen, skaten of rollen. Onder de fijne motoriek verstaan we de kleine bewegingen, waar meer aandacht of concentratie voor nodig zijn, zoals knippen, tekenen, kralen rijgen en de pincetgreep. Van baby tot peuter/schoolgaand kind maken kinderen enorme stappen binnen hun motorische ontwikkeling. Ze zullen gaan omrollen, tijgeren, kruipen, optrekken, zelfstandig staan, de eerste stapjes zetten, zelfstandig eten en drinken, aan- en uitkleden, springen, klimmen, rennen, skaten, tennissen, voetballen et. cetera. Zo is te zien dat ontwikkeling van de motorische vaardigheden enorm bijdragen aan het opgroeien tot een zelfstandig individu. Hierbij is te zien dat de grove en fijne motoriek nauw met elkaar zijn verbonden. Kinderen moeten vaak bepaalde vaardigheden binnen de grove motoriek beheersen alvorens zij toe zijn aan activiteiten binnen de fijne motoriek. Daarnaast is de motorische ontwikkeling nauw in verbinding met andere ontwikkelingsgebieden, zo vraagt de ontwikkeling van spraak en het uiten van emoties om motorische vaardigheden.

Bij kinderopvang De Tivoli krijgen kinderen de kans hun motorische vaardigheden verder te ontwikkelen, hiervoor krijgen zij stimulans, activiteiten en begeleiding aangeboden. Binnen het stimuleren van de motorische ontwikkeling sluiten de pedagogisch medewerkers aan op de verschillende leeftijden en ontwikkelingsniveaus van de kinderen:

Baby's

De allerkleinste kinderen zijn voornamelijk bezig met het verkennen en ontdekken van het eigen lichaam: wat kan ik hier allemaal mee? Zo kunnen zij gefascineerd naar de eigen handen kijken of de voetjes heen en weer bewegen over het zachte kleed wat zo fijn voelt. Kortom, ze zijn met name actief op sensomotorisch gebied en ontdekken zichzelf en de omgeving door middel van de zintuigen. Naarmate baby's ouder worden zullen zij zich bezig gaan houden met grove motorische vaardigheden als omrollen, het omhoog houden van het hoofdje, tijgeren, kruipen, optrekken en uiteindelijk lopen, en fijn motorische vaardigheden als grijpen, objecten oprapen, het vasthouden van een beker en de pincetgreep.

Wij stimuleren de motorische ontwikkeling bij baby's en dreumessen op de volgende manieren:

Stimuleren van de motorische ontwikkeling bij baby's:

- Sensomotorisch materiaal
  - Sensomotorische activiteiten
  - Ruimte geven om te bewegen
  - Aanmoedigen met woorden
  - Babygym
  - Blokken
  - Ballen
  - Ringen
  - Bewegen op muziek
  - Huishoudelijke materialen aanbieden; zoals plastic bakjes, bekens en borden.
  - Een voorbereide ruimte; speelgoed en materiaal ligt zo veel mogelijk zichtbaar in de ruimte.

“Faye (5 maanden) ligt te spelen op het kleed, de pedagogisch medewerker heeft verschillende materialen om haar heen gelegd die zij kan ontdekken (een stoffen doekje, een knisperboekje, een houten rammelaar en metalen bakje). Omdat Faye aan het oefenen is met omrollen heeft de pedagogisch medewerker het materiaal iets verder van haar afgelegd om haar te stimuleren hier naartoe te reiken. Wanneer ze ziet dat Faye dit probeert benoemt ze ‘Goed zo Faye, je probeert de rammelaar te pakken, nog een klein stukje’ om haar zo aan te moedigen.”

Dreumesen

Wanneer kinderen eenmaal kunnen lopen wordt hun wereld ineens een stuk groter en zullen zij deze grotere wereld ook steeds verder gaan verkennen. Zo zullen zij gaan oefenen met ingewikkeldere motorische vaardigheden als klimmen, rennen, zelfstandig eten en drinken, zelfstandig aan- en uitkleden, het rollen van de bal, het schoppen tegen de bal, het bouwen van torens en het tekenen met een potlood. Daarnaast stelt het hen in staat om activiteiten van volwassenen in spelvorm na te doen. Binnen ons handelen vinden wij het belangrijk om kinderen zoveel mogelijk bewegingsvrijheid te bieden waarbinnen wij hen de juiste balans van stimulatie en vrijheid geven zodat zij zich op hun eigen tempo kunnen ontwikkelen.

Stimuleren van de motorische ontwikkeling bij dreumesen:

- Buiten spelen
- Dansen en bewegsspellen
- Constructiemateriaal
- Sensomotorische activiteiten
- Ballen
- Zelf dingen laten doen
- Knutselactiviteiten

“Het is tijd voor Levi (18 maanden) om te gaan slapen, de pedagogisch medewerker loopt op hem af en zegt ‘kom je mee naar de commode Levi, we gaan je kleren uitdoen en je slaapzak aan, het is tijd voor bed. Bij de commode stimuleert de pedagogisch medewerker Levi om te proberen zelf zijn broek uit te doen ‘dan doe ik jouw knoop even open en dan mag jij proberen je broek omlaag te trekken’ wanneer dit Levi is gelukt helpt de pedagogisch medewerker hem verder door middel van praten en uitleggen ‘heel goed, en als je nu op je billen gaat zitten kun je proberen je broek over je voeten heen te trekken zodat hij helemaal uit gaat’. De pedagogisch medewerker stimuleert en ondersteunt in het zelfstandig uitvoeren van deze handelingen.”

Peuters

Peuters ontwikkelen de eigen ik en raken zich steeds bewuster van zichzelf en de eigen gevoelens en behoeftes. Zij willen het liefst alles zelf doen en kunnen ook al een heleboel zelf: van het aantrekken van de sokken en schoenen, tot het gebruik maken van het toilet. Kinderen maken zich zo zelfstandig allerlei motorische vaardigheden eigen. Daarnaast zullen kinderen in de peuterperiode gaan oefenen met het plassen en poepen op de wc, wat een uitdagende, leuke, maar ook spannende periode is voor kinderen.

Stimuleren van de motorische ontwikkeling bij peuters:

- Zelf dingen laten doen
- Buiten spelen
- Ballen
- Constructiemateriaal
- Knutselactiviteiten
- Sensomotorische activiteiten

“Het is herfst, de pedagogisch medewerkers geven de kinderen buiten een emmertje en vertellen dat zij buiten in de tuin op zoek mogen gaan naar de herfstblaadjes om deze te verzamelen. Na het buiten spelen mogen de kinderen hun emmertjes met blaadjes mee naar binnen nemen. Er wordt een grote hoop van de blaadjes gemaakt midden op de groep en de kinderen mogen hun schoenen en sokken uitdoen. De kinderen mogen met hun blote voeten door de bladeren lopen en de blaadjes met hun handen de lucht in gooien om te ervaren hoe ze daarna weer omlaag komen dwarrelen.”

Zoals hierboven te lezen is bieden wij bij kinderopvang de Tivoli voldoende vrije spelmomenten aan, waarin de kinderen kunnen spelen met speelmateriaal dat aansluit bij de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind, en hen uitdaagt in het eigen maken van de motorische vaardigheden. Daarnaast bieden wij georganiseerde activiteiten aan, waarin kinderen worden gestimuleerd in zowel hun grove als fijne motorische ontwikkeling.

Schoolgaande kinderen

Vanaf 4 jaar gaan kinderen zich bezig houden met het verfijnen van de motorische vaardigheden. Zo hebben zij zich al heel wat bewegingen eigen gemaakt als rennen, springen, overgooien, steppen en klimmen, alleen zijn deze nog niet zo gecontroleerd. Naarmate kinderen ouder worden krijgen zij steeds meer controle over hun bewegingen en breiden hun motorische vaardigheden uit met bewegingen als huppelen, hinkelen en veters strikken. Vanaf een jaar of 7 worden kinderen steeds sneller en soepeler in het maken van bewegingen en gaan zich bezighouden met ingewikkeldere bewegingen als touwtje springen, het schrijven van letters en woorden, en kopjeduikelen. Zij zullen zich daarnaast steeds meer gaan vergelijken met anderen, waardoor het spelen van wedstrijdjes maar al te leuk is. Vanaf een jaar of 10 hebben kinderen zich allerlei ingewikkelde vaardigheden eigen gemaakt en ontwikkelen zich daarnaast in spiersterkte, coördinatie en stabiliteit van bewegingen, waarin ook te zien is dat de een behendiger en sterker is dan de ander. Ook het uithoudingsvermogen vergroot zich, waardoor kinderen sporten steeds beter onder de knie krijgen. In de fijne motoriek is daarnaast te zien dat de oog-hand coördinatie zich zodanig ontwikkeld heeft dat kinderen zich met de kleinste werkjes bezig kunnen houden.

Stimuleren van de motorische ontwikkeling bij schoolgaande kinderen:

- Buitenspeelactiviteiten als: touwtje springen, hinkelen, fietsen, steppen, rennen, springen, klimmen en klauteren, tikkertje, voetbal, tafeltennis
- Knutselactiviteiten
- Schrijfactiviteiten

Zoals hierboven te lezen is bieden wij bij kinderopvang de Tivoli voldoende vrije spelmomenten aan, waarin de kinderen kunnen spelen met speelmateriaal dat aansluit bij de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind, en hen uitdaagt in het eigen maken van de motorische vaardigheden. Daarnaast bieden wij georganiseerde activiteiten aan zoals de sportclub, waarin kinderen worden gestimuleerd in zowel hun grove als fijne motorische ontwikkeling.

“Youri (7 jaar) is met de duplo aan het spelen. De pedagogisch medewerker pakt nog een bak duplo waar ook dieren bij zitten en zet hem naast Youri neer zodat hij deze ook kan gebruiken in zijn spel. Omdat Youri aan het oefenen is met rekenen heeft zij bewust meerdere dieren neergelegd om hem te stimuleren met het tellen. Wanneer ze ziet dat Youri hokken voor de dieren aan het bouwen is en berekent dat er twee zebra’s in een hok passen benoemt ze: “Wat goed bedacht van jou Youri! Jij bouwt hokken waar precies genoeg dieren in passen.” Om hem zo aan te moedigen.”

1.2.2 CREATIEVE VAARDIGHEDEN

Bij de creatieve vaardigheden gaat het om het creatieve brein. Kinderen zijn van nature creatief. Zo is te zien dat zij creatief zijn in hun spel en in het gebruik van (speel)materiaal, en in het oplossen van problemen en knutselactiviteiten tot de meest creatieve ideeën kunnen komen. De creatieve en fantasierijke ideeën waar kinderen op komen, kunnen wij als volwassenen haast niet meer op komen. Het is dan ook de kunst van de pedagogisch medewerkers om deze creativiteit en fantasie aan te spreken en kinderen de ruimte te geven om zich creatief te uiten. Binnen het aanspreken van deze creativiteit, sluiten de pedagogisch medewerkers aan op de verschillende leeftijden en ontwikkelingsgebieden:

Baby’s

De allerkleinste ontdekken de wereld door middel van de zintuigen (voelen, horen, proeven, ruiken, zien). Zij vinden het dan ook reuze interessant om materialen van verschillende structuren te ontdekken met de mond en de handen. Daarnaast ontdekken zij dat bepaalde speelmaterialen, zoals rammelaars, geluid kunnen maken en zullen dit herhaaldelijk bewegen zodat er geluid uit komt.

Stimuleren van de creatieve ontwikkeling bij baby’s:

- Geluid producerend materiaal
- Sensomotorische activiteiten en materialen

“De pedagogisch medewerker zet een grote bak met een klein laagje water midden op de groep en legt hier meerdere badeendjes in. De baby’s legt zij hier omheen, de bak is laag waardoor de baby’s zelf, vanuit buikligging of zittend, met hun handjes in het water kunnen spetteren en de badeendjes kunnen pakken. Waar de kleinste baby één van de badeendjes voornamelijk met de mond aan het ontdekken is, is de oudere baby voornamelijk bezig met het spetteren van water door met zijn handen op het water te slaan. Zo ervaart ieder kind op zijn eigen manier en geeft invulling aan zijn eigen spel.”

Dreumesen

Net als baby’s werken dreumesen nog niet gericht aan knutselwerkjes. Zij zullen zich echter wel steeds meer bezig gaan houden met fijn motorische vaardigheden als het vasthouden van een wascokrijtje, maar vinden het kliederen met de vingers (het sensomotorische) daarnaast nog veel interessanter en leuker. Naarmate dreumesen de 2 jaar naderen is te zien dat zij zich steeds meer bezig zullen houden met het imiteren van de mensen om zich heen en het fantasiespel op gang komt. Zo zullen zij bijvoorbeeld mama een hapje eten geven, net als mama dat altijd bij hen doet. Bij kinderopvang de Tivoli stimuleren wij de creatieve ontwikkeling van baby’s en dreumesen op de volgende manieren:

Stimuleren van de creatieve ontwikkeling van dreumesen:

- Sensomotorische activiteiten
- Knutselactiviteiten (vingerverven, scheuren, plakken)
- Muziek
- Fantasierijk speelmateriaal

“De pedagogisch medewerker zet een grote bak klaar op de grond, deze vult zij met zowel gekookte als ongekookte pasta, hiervoor gebruikt zij verschillende pasta vormen. Hieromheen zet zij de boerderijdieren. De dreumesen ontdekken de pasta waarbij zij het verschil ervaren tussen hard en zacht en bijvoorbeeld ook voelen dat de zachte pasta plakkerig aanvoelt. Daarnaast wordt, in combinatie met de dieren, de fantasie geprikkeld.”

Peuters

Peuters werken gericht aan knutselwerkjes en doen dit ook zelfstandig. De fijn motorische vaardigheden breiden zich uit en maken de kinderen zich steeds meer eigen, zo is te zien dat peuters flink oefenen met knippen, plakken, verven met een kwast en tekenen met een potlood. Daarnaast is het fantasiespel in deze leeftijd veelvuldig terug te zien in bijvoorbeeld rollenspellen als “Vader en moedertje”.

Stimuleren van de creatieve ontwikkeling van peuters:

- Sensomotorische activiteiten
- Knutselactiviteiten (knippen, plakken, prikpenen, stempelen)
- Muziek
- Fantasierijk speelmateriaal

“Op de tafel staan kleine flesjes met daarnaast bakjes met verschillende materialen (pasta, rijst, kikkererwten, linzen), ieder kind mag een flesje vullen en daarvoor zelf de materialen kiezen die het hiervoor wil gebruiken, als het kind dit gedaan heeft mag het de dop op de fles draaien en ontdekken welk muziekinstrument het gecreëerd heeft. Wanneer iedereen klaar is zingen de pedagogisch medewerkers liedjes met de kinderen waarbij de kinderen hun eigen gemaakte muziekinstrument mogen gebruiken.”

Schoolgaande kinderen

Tussen de 4 en 6 jaar laten kinderen zich nog niet remmen in hun creativiteit, en spelen dan ook nog volop op het gebied van fantasiespel (rollenspellen). Verder beschikken kinderen rond deze leeftijd over de vaardigheid om zelfstandig dansjes te bedenken en deze ook uit te voeren. Vanaf 7 jaar raken kinderen steeds behendiger in het gebruiken van een kwast, potlood en schaar, waardoor zij zelfstandig kunnen knutselen. Zij raken zich daarbij bewust van de meningen en ideeën van anderen en kijken zo ook kritischer naar hun eigen knutselwerkjes. Vanaf een jaar of 10 is het doen van een dansje voor het publiek voorbij, omdat kinderen dit dan gek vinden.

Stimuleren van de creatieve ontwikkeling van schoolgaande kinderen:

- Knutselmaterialen aanbieden
- Knutselactiviteiten
- Dans en toneel activiteiten
- Zelf laten kiezen om mee te doen
- Mee laten zoeken naar oplossingen
- Fantasierijk speelmateriaal
- Onderzoeken/proefjes activiteiten aanbieden

“Op de tafel staan kleine flesjes met daarnaast bakjes met verschillende materialen (pasta, rijst, kikkererwten, linzen), ieder kind mag een flesje vullen en daarvoor zelf de materialen kiezen die het hiervoor wil gebruiken, als het kind dit gedaan heeft mag het de dop op de fles draaien en ontdekken welk muziekinstrument het gecreëerd heeft. Wanneer iedereen klaar is zingen de pedagogisch medewerkers liedjes met de kinderen waarbij de kinderen hun eigen gemaakte muziekinstrument mogen gebruiken.”

1.2.3 COGNITIEVE VAARDIGHEDEN

De cognitieve ontwikkeling betreft het proces van het 'leren' bij kinderen. Hierin gaat het om het eigen maken van cognitieve vaardigheden als het denken, bewustzijn, concentreren, onthouden, het waarnemen en het verwerken van informatie, en het terughalen en toepassen van deze informatie. De ontwikkeling van cognitieve vaardigheden is een ontwikkelingsaspect dat niet op zichzelf staat. De sociale, emotionele en motorische ontwikkeling vormen de basis waarop deze ontwikkeling voort kan bouwen. Van baby tot schoolgaand kind maken kinderen zich eigen met deze vaardigheden en doorlopen hierin verschillende ontwikkelingsniveaus.

Baby's

In de eerste maanden reageren baby's met name vanuit hun behoeftes en reflexen. Zo gaan acties en reacties vaak automatisch zonder dat de baby het doorheeft. De baby ervaart iets, reageert hierop in een reflex en voelt vervolgens wat het effect hiervan is. Door middel van het herhalen van deze reflexen ontwikkelen baby's zich en leren de wereld om hen heen kennen. De baby ervaart iets, reageert hierop in een reflex, ervaart de handeling, slaat de handeling op en herhaalt de handeling op een ander moment. Naarmate baby's ouder worden (vanaf zo'n 4 maanden), begint het oorzaak-gevolg denken zich te ontwikkelen, waarin te zien is dat baby's leren dat een bepaalde handeling tot een bepaald gevolg leidt: het rammelen van de rammelaar brengt geluid en door te duwen tegen de toren vallen de blokken om. Vanaf een maand of 7 gaan kinderen doelgerichter spelen en bedenkt de baby van te voren dat hij iets wilt gaan doen, waarna hij deze gedachte tot uitvoering probeert te brengen. Ook begint het abstract denken zich te ontwikkelen en leert een kind dat iets wat niet in zicht is, toch aanwezig blijft. Zo rond de 10 maanden leren kinderen dat de pedagogisch medewerkers andere personen zijn dan de ouders en dat de ouders ook weer terugkomen wanneer zij weglopen.

Stimuleren van de cognitieve ontwikkeling van baby's doen wij doormiddel van:

- 🌀 Verdwijnspeletjes (materialen onder doek verstoppen en weer tevoorschijn halen)
- 🌀 Sensomotorisch speelmateriaal aanbieden
- 🌀 Geluid producerend materiaal aanbieden
- 🌀 Kiekeboespellen (eenkennigheidsperiode)

“De pedagogisch medewerker heeft verschillende stukken stof verzameld (warme stoffen als suède, wol en satijn, maar ook koudere stoffen als leer en kant, verschillende structuren als glad en geribbeld). Ze legt de verschillende stukjes stof in het midden van de groep en legt de baby's hier omheen. Met hun zintuigen kunnen ze de verschillende stukjes stof ontdekken en ervaren en zo hun materiaalkennis vergroten.”

Dreumesen

Dreumesen leren de wereld om zich heen steeds beter kennen en begrijpen. Op deze leeftijd leert een kind logisch na te denken en problemen op te lossen. Wanneer een puzzelstukje niet past, zal een kind het puzzelstukje op allerlei manieren draaien om ervoor te zorgen dat het toch zal passen. Daarnaast begrijpen dreumesen de gesproken taal om hen heen steeds beter, waardoor zij simpele opdrachten kunnen begrijpen en uitvoeren. Ook op deze leeftijd is te zien dat kinderen zich verder ontwikkelen in het oorzaak-gevolg denken. De dreumesen leren zo dat een bepaalde actie een gevolg heeft, zoals het duwen tegen een toren, waarna deze omvalt. Tot slot leren dreumesen door te imiteren wat zij om zich heen zien gebeuren en horen.

Stimuleren van de cognitieve ontwikkeling van dreumesen doen wij doormiddel van:

- 🌀 Oorzaak-gevolg speelmateriaal als materiaal dat kan bewegen/rollen/omvallen
- 🌀 Puzzels
- 🌀 Verschillende vormen die in juiste gatenvormen gepast moeten worden
- 🌀 Kleine opdrachtjes geven

“het is bijna tijd voor het eetmoment, de pedagogisch medewerker besluit de kinderen bij het opruimmoment te betrekken door hen te laten oefenen met kleine opdrachtjes ‘Julia doe jij dit blauwe blokje in de bak?’ en ‘Davy pak jij het gele blokje voor mij?’ en ‘Rens leg de knuffel maar op de bank’. De kinderen leren zo spelenderwijs kleine instructies te verwerken en uit te voeren.”

Peuters

Peuters snappen al beter waarvoor bepaalde materialen dienen en hebben al een beter inzicht in welke acties tot bepaalde gevolgen kunnen leiden. Zo leren zij vooraf na te denken voor zij iets doen en schatten in wat handelingen voor gevolg kunnen hebben, terwijl dreumesen leren welke gevolgen er zullen komen door het te doen en te ervaren. Daarnaast ontwikkelen peuters een geweten en begrijpen dat sommige dingen niet mogen. Echter wint het enthousiasme om het toch te doen het vaak nog van de regel. Peuters zijn enorm leergierig en willen dan ook graag het “Waarom” van alles weten, waar de vele en welbekende “Waarom-vragen” dan ook vandaan komen. Ze gaan op ontdekkingstocht en breidden de kennis die zij reeds hebben opgedaan uit met nieuwe informatie en handelingen. Tot slot leren peuters net als dreumesen door te imiteren en gebruiken hierin hun fantasie. Zo kan een blokje bijvoorbeeld gezien en gebruikt worden als een telefoon.

Stimuleren van de cognitieve ontwikkeling van peuters:

- Gesprekjes aangaan met kinderen/kleine vraagstukken voorleggen
- Fantasierijk speelmateriaal
- Puzzels
- Cognitieve activiteiten als de kring/denkspelletjes
- Geplande en ongeplande leermomenten

“De pedagogisch medewerker heeft verschillende vellen A4 papier neergelegd in de kring, op ieder vel staat een vorm afgebeeld (een rondje, een rechthoek, een driehoek enzovoorts). Ze heeft de bak met houten blokken meegenomen. De kinderen mogen om de beurt een blokje uit de bak pakken waarna zij het blokje bij de juiste afbeelding moeten neerleggen en zo leren de verschillende vormen te herkennen en sorteren.”

Schoolgaande kinderen

Naarmate kinderen ouder worden raken zij geïnteresseerd in wat er allemaal om hen heen gebeurd en waarom. Door middel van het stellen van deze “Waarom” vragen, verkennen kinderen de wereld dan ook steeds meer. Daarnaast komen kinderen van 4 en 5 jaar voor het eerst in aanraking met lezen en rekenen op school, door te oefenen met het lezen van letters en ordenen. In groep 3 begint het echte leren lezen, schrijven en rekenen. Door middel van het eigen maken van deze vaardigheden kunnen kinderen zich naarmate zij ouder worden vanaf 9 jaar ook bezig gaan houden met vakken als aardrijkskunde, geschiedenis en natuur. Daarnaast leren kinderen steeds concreter te denken en gebruiken daarbij minder hun fantasie. Zij gaan zich steeds meer bezig houden met maatschappelijke onderwerpen als oorlog en armoede.

Stimuleren van de cognitieve ontwikkeling van schoolgaande kinderen:

- Met kinderen in gesprek gaan over verschillende onderwerpen

- Vragen beantwoorden/voorzien van kennis
- Puzzels
- Spelletjes/activiteiten waarbij nagedacht moet worden, zoals raadsels, rebussen en woordzoekers.
- Geplande en ongeplande leermomenten

“De pedagogisch medewerker legt gekleurde papieren verspreid over de groep. Zij benoemt de kleuren. Vervolgens mogen de kinderen op een bepaalde manier, kruipend, springend, als een slang etc. naar de kleur toe gaan. “Kunnen jullie kruipend naar de rode plaats?” Een variatie op deze activiteit kan zijn is om iedereen met een blauwe broek naar het blauwe blaadje te laten gaan.”

1.2.4 TAALVAARDIGHEDEN

Van jongs af aan komen kinderen al in contact met taal. Door middel van het horen van taal leren kinderen betekenis te geven aan de wereld om hen heen, binnen kinderopvang de Tivoli wordt er gedurende de opvang alleen Nederlands gesproken met de kinderen. Bij kinderopvang de Tivoli praten de pedagogisch medewerkers dan ook voortdurend tegen en met de kinderen, door middel van de interactievaardigheid praten en uitleggen. Zo benoemen zij hun eigen handelen en het handelen van de kinderen, waardoor de woordenschat zich vergroot en kinderen leren om deze woorden te koppelen aan de dingen die zij zien in hun omgeving. Daarnaast benoemen zij de gevoelens en behoeftes van de kinderen en van zichzelf waardoor kinderen deze woorden weer kunnen linken aan de gevoelens en behoeftes die zij ervaren. Kinderen kunnen op hun beurt weer oefenen met het toepassen van de geleerde woorden in gesproken taal met de pedagogisch medewerkers. Er vindt zo interactie plaats met kinderen in alle leeftijdscategorieën, in verschillende vormen, waarin rekening gehouden wordt met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind:

Baby's

De allerkleinste kunnen zelf nog niet praten, maar zijn wel gebaat bij het horen van gesproken taal om zich heen. Dit geeft hen namelijk een gevoel van veiligheid en geborgenheid: er is iemand in de buurt en kinderen kunnen zich voorbereiden op iets wat komen gaat, zoals het verschonen van de luier of het poetsen van de mond. Baby's maken allereerst met name non-verbaal contact door middel van het maken van oogcontact. Naarmate zij ouder worden zullen zij gaan oefenen met het maken van geluiden en klanken, en zullen deze zich steeds meer uitbreiden. Vanaf een maand of 7 zoeken baby's steeds meer de interactie op met de mensen om hen heen door middel van verbaal en non-verbaal contact. Wanneer kinderen de 1 jaar naderen zullen zij naast klinkers ook medeklinkers laten horen, waarmee zij uiteindelijk hun eerste woordje vormen.

Stimuleren van de taalontwikkeling van baby's doen wij doormiddel van:

- Handelen benoemen (zowel eigen als die van kind)
- Reageren op contactinitiatieven (klanken herhalen, uitbreiden) en oefenen met dialoog
- Non-verbaal contact
- Boekjes kijken/lezen, hierbij wordt gekozen voor boekjes met plaatjes.
- Liedjes zingen

“De pedagogisch medewerker zit samen met Siem (7 maanden) op de bank, ze heeft een boekje vast waarin plaatjes afgebeeld staan. Ze benoemt ‘zullen we even samen een boekje bekijken, wat zien we hier allemaal?’, vervolgens wacht ze op de reactie van Siem, na even kijken wijst hij naar de appel ‘je ziet de appel, die lust jij ook graag he Siem, vanochtend heb jij nog appel in je fruihap gehad. En wat zien we nog meer?’ reageert de pedagogisch medewerker op Siem. Zo ontstaat er een wisselwerking tussen hun beide.”

Dreumesen

Dreumesen leren taal steeds beter te begrijpen en beseffen dat ieder ding om hen heen een naam heeft. Zij leren steeds meer nieuwe woorden bij door de gesproken taal om hen heen te imiteren. Zo zullen zij allereerst

losse woorden benoemen, waarna deze losse woorden steeds meer in zinnen geplaatst zullen worden van 2 en 3 woorden.

Stimuleren van de taalontwikkeling van dreumesen doen wij doormiddel van:

- Handelen benoemen (zowel eigen als die van het kind)
- Liedjes zingen
- Voorlezen uit boekjes met plaatjes en een kleine verhaallijn
- Gesprekjes voeren
- Kleine opdrachtjes geven
- Dingen om kinderen heen benoemen

“Samen met de dreumesen worden liedjes gezongen, hierbij kiezen de pedagogisch medewerkers voor liedjes met duidelijke gebaren (‘in de maneschijn’, ‘klap eens in je handjes’, ‘hoofd schouder knie en teen’), door gebaren leert het kind de woorden uit het liedje beter onthouden. De pedagogisch medewerkers passen hun tempo aan waarop zij zingen zodat de dreumesen beter mee kunnen doen.”

Peuters

In de peuterperiode breidt de woordenschat zich steeds verder uit. Zo zullen kinderen naast twee- en driewoordszinnnetjes zich gaan ontwikkelen in het gebruik van vier- en vijfwoordszinnnetjes. In deze leeftijdsperiode kunnen steeds beter “echte” gesprekjes met de kinderen gevoerd worden in de vorm van een dialoog. Daarnaast zullen kinderen ook oefenen met het toepassen van de grammatica, wat nog niet geheel vlekkeloos gaat, waardoor ondersteuning vanuit de pedagogisch medewerkers van belang is. Tot slot leren kinderen steeds beter de kleuren te herkennen en te benoemen.

Stimuleren van de taalontwikkeling van peuters:

- Ondersteunen in grammaticagebruik
- Gesprekjes voeren
- Voorlezen
- Liedjes zingen
- Spelletjes waarin kleuren benoemd worden of plaatjes (memory, lotto)

De kinderen zijn met het keukentje aan het spelen. De pedagogisch medewerker komt erbij zitten en vraagt wat de kinderen aan het doen zijn. “Wij maken eten voor iedereen!” Zegt Joep. Pm: “Dat is leuk! Hebben jullie dan een restaurant?” Kinderen: “Ja, wij hebben een restaurant!” De pm'er vraagt wat er te eten is in het restaurant? De kinderen beginnen enthousiast het speelgoed eten te benoemen.

Schoolgaande kinderen

De woordenschat van schoolgaande kinderen breidt zich steeds meer uit. Zo beschikken kinderen in de leeftijd van 4 tot 6 jaar al over een woordenschat van 3000 woorden. Net als de oudere peuters, oefenen kinderen flink met het toepassen van de grammatica en naarmate kinderen ouder worden (zo rond de 10 jaar) maken zij zich de grammaticaregels steeds meer eigen. In de kleuterleeftijd leren kinderen steeds ingewikkeldere zinnen te maken en krijgen interesse in letters en het schrijven van letters. Vanaf 6 á 7 jaar gaan kinderen dan ook oefenen met lezen en schrijven op school, waardoor kinderen steeds meer woorden bij leren en langere zinnen leren te maken. Kinderen oefenen met het spreken van taal, maar ook met het gebruiken van taal om informatie op te zoeken zoals in boeken of op internet. Vanaf een jaar of 10 hebben kinderen de taal goed onder de knie, waarin te zien is dat de woordenschat zich nog verder uitbreidt, en de zinsopbouw en spelling zich verbeterd. Kinderen raken daardoor ook steeds behendiger in het benoemen van de eigen gevoelens, ideeën, behoeftes, gedachtes, meningen en ervaringen.

Stimuleren van de taalontwikkeling van schoolgaande kinderen:

- Ondersteunen in grammaticagebruik
- Gesprekjes/discussies voeren
- Kleine vraagstukjes voorleggen

- Liedjes zingen
- Leesmateriaal/samen lezen
- Taalspelletjes

“De pedagogisch medewerker gaat met de kinderen van 6 jaar en ouder in de kring zitten om een spelletje te doen. Ieder kind mag op een briefje iemand opschrijven. De briefjes worden in een bak gestopt waarna elk kind er eentje mag pakken. Dit briefje wordt op het hoofd geplakt. Het kind mag vragen stellen aan de andere kinderen om erachter te komen wie er op zijn voorhoofd staat.”

1.2.5 ACTIVITEITEN BIJ TIVOLI, LOCATIE TIVOLIHUIS

Bij het Tivolihuis bestaan de activiteiten met name uit dagelijks terugkerende momenten, waarbij de ontwikkeling wordt gestimuleerd. Het gaat dan bijvoorbeeld om voorlezen, het zingen met behulp van de liedjeskoffer, bewegen op de vloer, creatieve activiteiten, buiten spelen en naar het park. Hierbij worden diverse ontwikkelingsgebieden gestimuleerd en vinden wij het voor de baby's met name van belang dat dit in een veilige en vertrouwde omgeving gebeurt, dus vooral in de eigen groepsruimte of in de nabijheid van het Tivolihuis.

Het kan bijvoorbeeld ook zo zijn dat we met de kinderen naar het park in de buurt gaan. Ook de sensomotorische activiteiten nemen een belangrijke plaats in binnen het activiteitenaanbod voor met name de baby's.

1.2.6 ONTWIKKELINGSSTIMULERING

Binnen deze interactievaardigheid gaat het om de wijze waarop pedagogisch medewerkers kinderen stimuleren in de bovenstaande ontwikkelingsgebieden. Bij kinderopvang De Tivoli worden kinderen in de motorische, cognitieve, sociale, creatieve en taalontwikkeling gestimuleerd door de juiste manier van communiceren en houding van de pedagogisch medewerkers, en een passend activiteiten- en speelgoed aanbod. Hierbij is het doel van de pedagogisch medewerker om het kind op een positieve wijze net een stapje verder te brengen in de ontwikkeling, dan dat zij uit zichzelf zouden kunnen komen.

Bij kinderopvang De Tivoli stimuleren wij kinderen in hun ontwikkeling door: pedagogisch medewerker biedt een grote verscheidenheid aan activiteiten aan:

- Kinderen krijgen de mogelijkheid om deel te nemen aan een grote verscheidenheid aan activiteiten waardoor zij op verschillende manieren in hun ontwikkeling worden gestimuleerd. Zo bieden wij op de groep dagelijks activiteiten aan, zoals; voorlezen, zingen, bewegen op de vloer, buiten spelen en gaan wij regelmatig met de kinderen naar het park of op uitstapje naar de Bieb en het speellokaal van locatie Nogel waar we met het beweegprogramma Bewegen met Nijntje aan de slag gaan
- Wij zien vrij spel als belangrijk moment waarop de kinderen zich kunnen ontwikkelen. Wij stimuleren de kinderen tijdens vrij spel onder andere door hen een aantrekkelijk gepresenteerd, overzichtelijk, gestructureerd, afwisselende omgeving te bieden. Hierbij bieden wij ook regelmatig nieuwe elementen aan. Dit kan soms ook gewoon met een paar takken en een doek zodat de creativiteit van de kinderen nog extra wordt gestimuleerd.
- De pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen door aanwezig zijn. Hierbij sluiten zij aan bij de behoefte en de ontwikkelingsfase van het kind. De pedagogisch medewerkers zetten hierbij ook de drie V's in verkennen (waar is het kind in zijn ontwikkeling?), verbinden (hoe kunnen we inspelen op de behoefte van het kind?) en verrijken (wat kunnen we bieden om het kind te stimuleren een stapje verder te zetten in zijn ontwikkeling?).
- Op de peutergroep werken wij met inspirerende thema's. Hierbij bieden wij ook boekjes en andere materialen aan die bij het thema aansluiten zodat kinderen ook in hun vrij spel met het thema in aanraking komen.
- Zoals in onze visie naar voren kwam vinden wij het waardevol om te kijken naar de zone van naaste ontwikkeling. Of te wel: waar is het kind in zijn ontwikkeling? Wat kan het kind al zonder hulp? En hoe

kunnen we het kind stimuleren om ook dingen waar hij nog hulp bij nodig heeft zelfstandig te volbrengen.

- Op het gebied van ontwikkelingsstimulering laten wij ons inspireren door Annerieke Boland. In haar visie acht zij het van belang om te kijken naar de behoefte van het jonge kind en kinderen door middel van het mee gaan in hun behoefte op spelende wijze tot leren laat komen.

1.3 SOCIALE ONTWIKKELING

Een kinderdagverblijf is bij uitstek de plek waar jonge kinderen samen opgroeien. In de eerste levensjaren leren kinderen de beginselen van de sociale omgang met zichzelf en anderen, waardoor een belangrijke basis wordt gelegd op sociaal gebied. In de groep doen ze sociale ervaringen en vaardigheden op, zoals vriendschappen opbouwen, samen spelen en delen, rekening houden met anderen en kennis maken met verschillende waarden en normen. En ze kijken de kunst van elkaar af door anderen te imiteren, maar dagen elkaar ook uit. Zo leren ze nieuwe vaardigheden. Deze vaardigheden geven kinderen een brede basis die ze nodig hebben voor een goede ontwikkeling. Daarom neemt de groep pedagogisch gezien een belangrijke plaats in, zonder dat we het individuele kind uit het oog verliezen.

1.3.1 SAMENSPEL

Kinderen zijn sociale wezens. Ze leren van ons en van elkaar. Ze delen ervaringen, kijken hoe de ander iets doet, kibbelen over verschillen, zoeken samen oplossingen, leren overleggen en zich te verplaatsen in een ander en hebben plezier met elkaar. Zoals in onze visie naar voren komt zien wij het punt "relatie" waarbij het positief contact kunnen hebben met anderen als basisbehoefte van het kind en van groot belang om op de juiste manier te begeleiden door de pedagogisch medewerker.

Kinderopvang De Tivoli is een sociaal oefen terrein voor de kinderen in contact met leeftijdsgenoten. We bieden ze activiteiten die hun onderlinge contact stimuleert en hebben daarbij aandacht voor hun relaties onderling en het verloop van de groepsprocessen.

Ze vinden het fijn om op elkaar aanwezigheid te kunnen rekenen, hoe klein of groot ze ook zijn. In vaste groepen gaan kinderen elkaar herkennen en ontwikkelen kinderen van een jaar of twee een duidelijke voorkeur voor bepaalde groepsgeenootjes. Al vanaf de dreumestijd ontstaan er heuse vriendschappen.

We leren de kinderen hoe ze met andere mensen omgaan, geven zelf het goede voorbeeld en laten ze oefenen om zoveel mogelijk positieve ervaringen op te doen. Pedagogisch medewerkers stimuleren groepsactiviteiten en moedigen kinderen aan om contact met elkaar te maken en samen wat te ondernemen. Ze verliezen daarbij het individuele kind niet uit het oog. Dat betekent dat een kind zich ook even alleen mag terug trekken om te spelen of te rusten. In de groepsruimten is er dan ook plaats voor groepsactiviteiten en individueel spel.

Kinderen zijn vanaf heel jonge leeftijd in elkaar geïnteresseerd. Ze proberen contact met elkaar te maken en te communiceren. Vertrouwdheid tussen kinderen ontstaat bij jonge kinderen door regelmatig samen te spelen. Daarom zijn ook bij kinderen twee zaken van belang:

1. **Vaste kinderen in de groep.** Als kinderen elkaar vaker tegen komen, leren ze elkaar kennen en wordt het gemakkelijker om samen te spelen. Daarom is het belangrijk dat de kinderen in de groep zo veel mogelijk dezelfde kinderen tegenkomen. Gevoelens van vriendschap ontstaan als ze fijn met iemand kunnen spelen, ongeveer dezelfde activiteiten leuk vinden en qua ontwikkelingsniveau niet te ver uiteen liggen.
2. **Goede communicatie tussen de kinderen.** De pedagogisch medewerkers helpen de kinderen om zich veilig bij elkaar te voelen. Ze zorgen ervoor dat ze elkaar geen pijn doen of storen. Bovenal zorgen de pedagogische medewerkers ervoor dat kinderen plezier met elkaar hebben.
3. **Acceptatie van ieder kind.** Zoals in onze visie naar voren komt vinden wij het belangrijk dat ieder kind zich geaccepteerd voelt. Doordat onze pedagogisch medewerkers hierin het goede voorbeeld geven door nieuwsgierig te zijn naar de beweegredenen van een kind en een kind dingen op zijn eigen manier te laten doen. Stimuleert dit kinderen om ook in de omgang met anderen vanuit respect en acceptatie te handelen.

De pedagogisch medewerkers van de Tivoli stellen de kinderen dan ook in de gelegenheid om met elkaar te spelen, waarin zij zich bewust zijn van de verschillende leeftijden en ontwikkelingsfasen van de kinderen:

Baby's

Een baby speelt nog niet echt met anderen, maar geniet van het kijken naar andere kinderen en kijkt dan ook graag rond en observeert de kinderen om hem heen. Naarmate baby's ouder worden zullen zij ook verbaal de interactie op gaan zoeken met de mensen om zich heen, door het imiteren van geluiden en maken van klanken.

Stimuleren van het samenspel bij baby's:

- Naast elkaar leggen/tegenover elkaar neer zetten
- Betrekken bij activiteiten met grotere kinderen

Dreumes

Dreumesen zijn nog niet in staat om zich te verplaatsen in anderen en de gevoelens en behoeftes van anderen. De dreumes experimenteert dan ook hoe ver hij kan gaan (grenzen opzoeken) en leren door de reacties die zij hierop krijgen vanuit de omgeving. Zo kan een dreumes zich nog enorm verbazen over het feit dat een kind huilt, nadat hij het aan de haren heeft getrokken. Deze reacties op het gedrag van de dreumes, leren hem zo belangrijke sociale vaardigheden. Naast het uitproberen van minder positief gedrag proberen kinderen ook vaardigheden als behulpzaamheid en genegenheid uit. Omdat dreumesen nog niet in staat zijn om zich te verplaatsen in anderen, vinden zij het ook nog erg lastig om samen te spelen met anderen en speelgoed te delen. Je ziet dan ook vaak dat kinderen allereerst naast elkaar spelen, in plaats van met elkaar. Toch is dit naast elkaar spelen al een eerste stap richting het samenspel. De dreumesen observeren het spel van de kinderen om hen heen en imiteren dit, waardoor zij kennis maken en oefenen met verschillende soorten spel.

Stimuleren van samenspel bij de dreumesen

- Naast elkaar laten spelen
- Wijzen op elkaars spel
- Meespelen
- Groepsactiviteiten

Peuters

Zoals in hoofdstuk 2.2.3 al genoemd is, ontwikkelen peuters al meer een geweten en begrijpen zo al beter dat bepaalde dingen niet mogen. Daarnaast zijn zij zich al veel meer bewust van de gevolgen die bepaald gedrag kunnen hebben en denken hier van te voren over na. Toch zijn zij met name aan het begin van de peuterleeftijd nog niet volledig in staat om zich te verplaatsen in de gevoelens en behoeftes van anderen. Rond de 2 jaar vindt de ontwikkeling van de eigen ik plaats en beseffen kinderen dat zij een eigen persoon zijn met eigen gevoelens en behoeftes. Zij willen dan ook het liefst alles zelf doen en dat alles op hun manier gaat. Vanaf zo'n drie jaar beginnen peuters zich meer in te leven in de gevoelens en behoeftes van andere mensen. Toch blijft het rekening houden met anderen nog wel lastig, waardoor begeleiding vanuit de pedagogisch medewerkers van belang is.

Naarmate peuters ouder worden, zullen zij steeds meer in staat zijn om met anderen samen te spelen en speelgoed te delen. Naarmate de kinderen richting de 3 jaar gaan, zullen zij elkaar steeds meer gaan opzoeken in hun spel.

Stimuleren samenspel en sociale vaardigheden peuters door:

- Stimuleren om samen te spelen
- Kinderen leren om te communiceren met elkaar
- Ondersteunen in het verwoorden van gevoelens
- Meespelen
- Groepsactiviteiten
- Gezelschapsspellen
- Kinderen stimuleren om elkaar te helpen als daar om wordt gevraagd maar ook door zelf hulp aan te bieden
- Gezamenlijk te eten en te wachten op elkaar tot dat iedereen klaar is eten

Schoolgaande kinderen

De kinderen van de BSO komen in contact en spelen met de kinderen op zowel de school als op de BSO, wat een hoop uitdagingen biedt op sociaal-emotioneel gebied. Zo maken zij kennis met ruzie, concurrentie, rekening houden met anderen, agressiviteit en assertiviteit. Doordat schoolgaande kinderen zich ontwikkelen in hun empathie, kunnen zij zich al veel beter verplaatsen in anderen en kunnen zo ook steeds beter omgaan met conflicten, grenzen en regels. Daarnaast oefenen kinderen met het beheersen van henzelf. Vanaf een jaar of 6 raken kinderen zich steeds bewuster van hunzelf en gaan zich daarnaast ook steeds meer vergelijken met anderen. De ouders, pedagogisch medewerkers en oudere kinderen waren met name de voorbeeldrollen waaraan kinderen zich op jonge leeftijd aan optrokken. In de schoolgaande leeftijd zullen kinderen zich steeds meer optrekken aan hun leeftijdsgenoten en vriendschappen sluiten. Vanaf een jaar of 8 ontwikkelen kinderen het inzicht dat achter handelingen bepaalde intenties zitten en dat iemand dus iets goed bedoeld kan hebben. Wanneer kinderen de 9 jaar naderen groeit de behoefte aan privacy en ontwikkelen kinderen een eigen mening. Zo zullen zij regels niet meer zomaar aannemen, maar hier kritisch over nadenken en er eventueel hun mening over geven. Leeftijdsgenoten worden steeds belangrijker en kinderen raken steeds gevoeliger voor de meningen en gedragingen van deze leeftijdsgenootjes. Zo zullen kinderen hun eigen gedrag en uiterlijk gaan vergelijken met die van anderen en deze spiegelen op die van anderen.

Stimuleren samenspel schoolgaande kinderen door:

- Stimuleren om samen te spelen
- Kinderen leren om te communiceren met elkaar
- Ondersteunen in het verwoorden van gevoelens
- Meespelen
- Groepsactiviteiten
- Gezelschapsspellen
- Kinderen stimuleren om elkaar te helpen als daar om wordt gevraagd maar ook door zelf hulp aan te bieden
- Gezamenlijk te eten en te wachten op elkaar tot dat iedereen klaar is eten

---

1.3.2 CONFLICTEN IN HET SAMENSPEL

Wanneer kinderen op dat punt zijn gekomen dat zij elkaar steeds meer gaan opzoeken in hun spel, zullen er ook conflicten kunnen ontstaan tussen kinderen onderling. Zoals eerder benoemd zijn dreumesen en peuters namelijk nog niet volledig in staat om zich in te leven in de gevoelens en behoeftes van anderen en laten zich nog veelal leiden door de eigen gevoelens en behoeftes. Om deze reden is begeleiding vanuit de pedagogisch medewerkers van belang. Schoolgaande kinderen zijn al beter in staat om zich te verplaatsen in andermans gevoelens en behoeftes, maar zullen ook met elkaar in conflict kunnen komen doordat zij het niet met elkaar eens zijn. Bij kinderopvang de Tivoli ondersteunen en begeleiden wij kinderen binnen conflicten in samenspel door:

- Kinderen worden gestimuleerd om zoveel mogelijk zelf conflicten op te lossen.
- Wanneer kinderen daar niet in slagen of wanneer steeds hetzelfde kind zijn behoefte ziet ingevuld en het andere kind helemaal niet biedt de pedagogisch medewerker hulp.
- Het kind dat het minst weerbaar is wordt de mogelijkheid aangereikt om met meer kans op succes de behoeften en wensen kenbaar te maken en de andere partij wordt geleerd om meer rekening te houden met de behoeften van de ander.
- Zelf het goede voorbeeld te geven;
- De kinderen regel uit te leggen en daarbij het positieve gedrag te benoemen. *Wanneer een kind bijvoorbeeld tegen een lego blokje trapt te zeggen: 'Sara ik zie dat je tegen het lego blokje trapt. De lego is om mee te spelen of bouwen en buiten mag je tegen een voetbal schoppen.'*
- Gevoelens van het individuele kind zien en ze verwoorden naar andere kinderen toe en naar het kind zelf. *'Ik zie dat Fatih verdrietig is, omdat je hem geslagen hebt'.*
- De kinderen te begeleiden tijdens conflictsituaties en daarbij kinderen zoveel mogelijk zelf de problemen laten oplossen. *'Ik zie dat het speelgoed van Madee hebt afgepakt en ze nu verdrietig is, wat kun je doen?'*
- Benoemen wat de gevolgen van het gedrag kunnen zijn om het kind te laten inzien waar de actie toe kan leiden en wat de mogelijke problemen kunnen zijn/worden.

- Geen partij kiezen, luisteren naar beide kinderen.
- De kinderen stimuleren om naar elkaar te luisteren.
- Kijken naar een win-win oplossing waarin beide kinderen zich zo goed mogelijk kunnen vinden.
- Kinderen belonen die op een positieve manier interactie met elkaar hebben.

Voorbeeld begeleiden bij conflicten op het kinderdagverblijf:

“Kees van 3 jaar speelt met de ballen. Freek van 2 jaar en 6 maanden pakt een van de ballen en begint ermee te rollen. Kees zegt: “Nee geef terug Freek, daar was ik mee aan het spelen!”. Freek blijft met de bal rollen. Kees roept de pedagogisch medewerker. “Wat is er aan de hand jongens?”, vraagt zij. Kees verteld dat Freek de bal heeft afgepakt. De pedagogisch medewerker vraagt of dit klopt, waarop Freek knikt. “Waarom heb jij de bal afgepakt Freek?”. Freek kijkt de pedagogisch medewerker aan maar zegt niets. “Wil je misschien ook graag met de bal spelen?”. Freek knikt. “Dat snap ik. De volgende keer mag je het even netjes vragen aan Kees. Zullen we dat eens samen proberen, zeg maar: “Mag ik met de bal spelen?”. Kees stemt toe en stelt voor om samen met de ballen te spelen, zo spelen beide kinderen in vrede verder met de ballen.”

Voorbeeld begeleiden bij conflicten op de BSO:

“Hellen (7 jaar) is met de poppen aan het spelen. Anna (6 jaar) wilt graag meespelen en pakt ook een pop. “Nee jij mag niet meedoen zegt Hellen.” Anna wordt boos en zegt dat zij wel mag meespelen. Beide kinderen worden boos. De pedagogisch medewerker komt erbij en vraagt wat er aan de hand is. “Ik mag niet meespelen.” Zegt Anna. “Ik zie dat je dat niet fijn vindt en dat je er boos van wordt” reageert de pedagogisch medewerker. “Ik zie ook dat Hellen boos is en het niet fijn vindt. Wat kunnen we nu doen zodat jullie allebei fijn kunnen spelen?” De kinderen denken even na. Dan zegt Hellen: “Anna mag wel met de pop spelen maar dan haar eigen spel want ik wil even alleen spelen.” “Wat een goed idee van jou!” reageert de pedagogisch medewerker. “Wat vind jij daarvan Anna?” Anna denkt even na en zegt dan dat ze het goed vindt dan gaat zij de pop in bed leggen en kan Anna de andere pop een flesje geven.”

1.3.3 INTERACTIE KINDEREN ONDERLING STIMULEREN

De pedagogisch medewerkers van kinderopvang de Tivoli stimuleren de kinderen in de sociale ontwikkeling, door hen met elkaar in contact te brengen en de onderlinge interacties te stimuleren. Hierin houden zij rekening met en sluiten aan op de verschillende leeftijden en leeftijdscategorieën, zoals deze omschreven zijn in paragraaf 2.3.1.

Begeleiden van interacties;

- De groepsruimte is een ruimte die echt van de groep is, dit is ook te zien aan hoe de groep eruit ziet. Zo kunnen er bijvoorbeeld foto's worden uitgeprint van gezamenlijke belevenissen zodat hierop teruggekomen kan worden.
- De pedagogisch medewerker zorgt ervoor dat de groep zo ingericht is dat kinderen worden uitgenodigd tot samenspel, denk aan het maken van verschillende hoeken.
- De pedagogisch medewerkers stimuleren een positief groepsgevoel door samen activiteiten te ondernemen en door rituelen te laten ontstaan. De gezamenlijk start van de dag is hiervan een mooi voorbeeld. Het is een terugkerend ritueel, waarin alle kinderen worden verwelkomt, elk kind wordt erkent als onderdeel van de groep hoewel de activiteit als groep ondernomen wordt.
- De pedagogisch medewerker zorgt voor een goede introductie van nieuwe kinderen op de groep. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan het afscheid van een kindje dat de groep zal verlaten.
- De pedagogisch medewerker verdeelt de aandacht tussen de kinderen evenwichtig.
- De pedagogisch medewerker is een voorbeeld voor de kinderen en toont dan ook voorbeeldgedrag in de omgang met anderen.
- Verschillen tussen kinderen worden gewaardeert. Bij kinderopvang de Tivoli krijgen kinderen alle ruimte om zich op hun eigen manier te ontwikkelen.
- Positieve interacties tussen kinderen die zich spontaan voordoen worden gezien en gewaardeerd. Deze waardering kan geuit worden door te benoemen wat er gezien is. *“Ik zie dat jij Bobby hebt geholpen met haar jas aantrekken. Wat fijn nu kunnen we allemaal naar buiten!”*
- De pedagogisch medewerker geeft de kinderen de ruimte om met elkaar te spelen maar ook naast elkaar te spelen.
- De pedagogisch medewerker observeert het samenspel en geeft daar waar nodig begeleiding door mee te spelen.

- De pedagogisch medewerkers creëert momenten waarin positieve interactie onderling worden gestimuleerd, door betrekken bij activiteiten en vrijspel momenten
- De pedagogisch medewerker ondersteunt de kinderen in communicatie naar elkaar door de emoties of meningen te benoemen en ondersteund positief bij een conflict.
- De pedagogisch medewerker richt de aandacht van de kinderen op elkaar. Daarnaast begeleid ze kinderen bij het naar elkaar luisteren en nodigt ze kinderen uit om elkaar te helpen.
- In geval van een conflict neemt de pedagogisch medewerker een rol aan die op dat moment van haar verwacht wordt. Dit kan bijvoorbeeld de rol van objectieve bemiddelaar, procesbegeleider of leider zijn.
- De pedagogisch medewerker onderneemt in een vroeg stadium actie bij pestgedrag door middel van:
  - Steun bieden aan het kind dat gepest wordt
  - Steun bieden aan het kind dat zelf pest
  - De middengroep betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem
  - Werken aan het tot stand brengen van een algemeen beleid van de school rond veiligheid en pesten waar de hele school bij betrokken is
  - Steun bieden aan de ouders

1.4 WAARDEN EN NORMEN

De wereld van kinderen wordt groter naarmate ze opgroeien; hun zelfstandigheid neemt toe. Ze gaan naar de opvang, school, naar de sportclub en de BSO en leren al jong een mening te vormen en mee te praten. Kortom, ze maken deel uit van onze samenleving, samen met u en met ons en met nog zo velen die zij in de loop van hun leven zullen ontmoeten, van wie ze leren en op wie ze reageren. Van jongs af en aan moeten ze de kans krijgen om zich de cultuur (waarden en normen) van onze samenleving eigen te maken. En omdat het kinderdagverblijf een bredere samenleving is dan het gezin, komen kinderen hier in aanraking met de diversiteit van onze samenleving. Door kennis van elkaars achtergrond kunnen kinderen zich makkelijker in elkaar verplaatsen. We helpen ze daarbij door hen te begeleiden in hun morele ontwikkeling en het leren van normen en waarden. Normen en waarden zijn grote woorden, maar het gaat daarbij vaak om wat we met elkaar eigenlijk heel vanzelfsprekend vinden. Iemand begroeten als je binnenkomt bijvoorbeeld of elkaar geen pijn doen, niet jokken en iets vriendelijk vragen, het uitgangspunt is de kinderen op speelse wijze kennis te laten maken met de algemeen aanvaardbare normen en waarden, omgangsregels en sociaal gewenst gedrag. Dat doen we allereerst vanuit ons eigen voorbeeldgedrag. We respecteren de autonomie van ieder kind. Dat betekent dat het kind zichzelf kan zijn en de ruimte krijgt voor eigen ideeën en wensen. We kiezen steeds voor een positieve benadering als de dingen anders gaan dan het kind gewend is of als het even niet wil lukken. Wat voor kinderen geldt, geldt ook voor de pedagogisch medewerkers. We realiseren ons dat wij ook onderling verschillen door onze eigen opvoeding en ervaringen, en delen die daarom met elkaar en met ouders/verzorgers. We respecteren verschillende opvoedingsstijlen en gewoonten van ouders/ verzorgers en wisselen die onderling uit. Daarbij zijn we ons steeds bewust van onze verantwoording als professionele opvoeder en blijft ons algemeen pedagogisch beleid uitgangspunt in de omgang met kinderen.

Bij kinderopvang de Tivoli vinden wij het onder andere belangrijk dat kinderen leren rekening met elkaar te houden en respectvol met elkaar en hun omgeving omgaan. Een aantal voorbeelden van onze groepsregels zijn dan ook:

- Wij blijven met elkaar aan tafel zitten totdat iedereen klaar is, wij wachten op elkaar.
- Wij lopen op de groep, buiten mogen wij rennen.
- Binnen praten wij met een zachte stem.
- Wij zijn lief voor elkaar, conflicten lossen wij op met woorden.
- Wanneer wij samen spelen delen wij ook het speelgoed met elkaar.
- Wij spelen voorzichtig met het speelgoed zodat het heel blijft.
- Wij wassen onze handen voordat wij aan tafel gaan om te eten en na ieder toiletbezoek.

Feesten en rituelen

Een aantal gebeurtenissen zoals verjaardagen, afscheid, feestdagen verloopt op het dagverblijf volgens een vast ritueel. Door hier op een bepaalde manier mee om te gaan, leren kinderen wat het betekent om jarig te zijn. Aan vaste gewoontes kunnen kinderen zowel zekerheid als plezier ontleenen. Ook het hanteren van een vaste dagindeling valt te beschouwen als een ritueel.

1.5 WAARNEMEN VAN DE ONTWIKKELING

1.5.1 OBSERVEREN EN OUDERGESPREKKEN

Observeren

Naast de dagelijkse zorg op de groepen voor de kinderen, houden pedagogisch medewerkers zich regelmatig bezig met de ontwikkeling van ieder kind. Door middel van de observatiemethode KIIJK volgen de pedagogisch medewerkers de kinderen op ieder ontwikkelingsgebied. De vragenlijsten worden zorgvuldig gerapporteerd en toegevoegd aan het dossier wat voor ieder kind persoonlijk wordt bijgehouden. Op deze manier houden de pedagogisch medewerkers oog op hoe een kind zich ontwikkelt en kunnen deze gegevens overgedragen worden aan de volgende stamgroep of de basisschool mits de ouders/verzorgers hiervoor toestemming geven. Wanneer de ontwikkeling moeizamer verloopt, zullen zij dit terugkoppelen aan ouders.

Om de observaties en ontwikkeling in kaart te brengen, wordt gebruik gemaakt van het digitale kindvolgsysteem KIIJK!. Wanneer een kind 10 maanden oud is, bij 1 jaar en bij 1 jaar en 10 maanden wordt er een observatie verslag van het kind gemaakt. Bij kinderen vanaf 2 jaar gebeurt dit één keer per jaar bij 2,6 jaar en bij 3,2 jaar.

KIIJK! is een online hulpmiddel waarmee pedagogisch medewerkers de kinderen van 0 tot 12 jaar kunnen observeren en de ontwikkeling kunnen vastleggen. Van ieder kind wordt een digitaal dossier aangemaakt. Ouders hebben de mogelijkheid om dit dossier ten alle tijden in te zien. Om de ontwikkeling van de kinderen verder te stimuleren, kunnen de pedagogisch medewerkers de KIIJK observaties gebruiken om op speelse wijze de activiteiten af te stemmen op het ontwikkelingsgebied waarin het kind zich bevindt, dit wordt ook ontwikkelingsgericht werken genoemd. Met behulp van het volgsysteem krijgen ouders en pedagogisch medewerkers een compleet beeld van de ontwikkeling van het kind. Hierin kun je de volgende stappen onderscheiden, 1; de pedagogisch medewerker observeert aan de hand van de KIIJK! Observatie 2; de pedagogisch medewerker analyseert de verkregen informatie over de ontwikkeling van het kind 3; de pedagogisch medewerker stemmen het ontwikkelingsgericht activiteiten aanbod af op de ontwikkeling van de kinderen 4; de pedagogisch medewerkers voeren deze ontwikkelingsgerichte activiteiten uit op de groep.

Doelstellingen Kijk!:

- Het in kaart brengen van de algehele ontwikkeling van het kind.
- Het kunnen aanbieden van een afgestemd activiteiten aanbod.

Naast dat de pedagogisch medewerker de kinderen observeren zijn er binnen de organisatie kindbesprekingen. Binnen deze kindbesprekingen worden de observatie besproken binnen het team, hierbij zijn de ib-er, ve-coach of de pedagogisch coach betrokken. Op deze wijze wordt er gezamenlijk gezorgd dat de kinderen een passend ontwikkelingsactiviteiten aanbod krijgen, maar kan er ook tijdig worden gesignaleerd als een kind extra ondersteuning benodigd heeft.

Oudergesprekken

Aan de hand van de observatieformulieren wordt per kind per jaar een oudergesprek gevoerd bij 2,6 jaar en bij 3,2 jaar. Ouders krijgen hierin ook de ruimte om hun zorgen te bespreken. Er is altijd de mogelijkheid meer gesprekken te voeren, als ouders hier behoefte aan hebben. Wanneer het kind vier jaar wordt, zullen pedagogisch medewerkers een evaluatieverslag opstellen aan de hand van de observaties van de afgelopen jaren. Dit verslag vormt de basis voor een eindgesprek met de ouders.

Tijdens het gesprek wordt tevens met ouders afgestemd hoe kan worden ingespeeld op de wensen en behoeften van het kind, op de kinderopvang en thuis. Op deze wijze kunnen ontwikkelstappen en mogelijke achterstanden, worden gevolgd en indien nodig tijdig gesignaleerd.

Observeren BSO

De kinderen van de BSO worden gedurende de dag geobserveerd op de groep, bijvoorbeeld over het welbevinden van het kind en de ontwikkelingen die het kind doormaakt. De ouders worden iedere twee jaar uitgenodigd voor een oudergesprek, waarin de ontwikkelingen worden besproken. Deze gesprekken vinden

plaats naar gelang de behoefte van de ouder, mochten ouders dit niet willen, dan is het niet verplicht. Mocht er vanuit ouder en/of de mentor behoefte zijn aan een extra oudergesprek dan dit altijd worden ingepland. De Kijk! Observatie methode wordt voor kinderen van de BSO alleen gebruikt bij kinderen waar meer zorg/aandacht voor nodig is. Tevens houden de pedagogisch medewerkers een goed contact met school om zo een zo duidelijk mogelijk beeld te hebben van hoe het met het kind gaat.

Halen en brengen

Ouders brengen en halen hun kinderen op de door hun contractuele of gereserveerde tijden. Bij de breng-en haalmomenten is er ruimte voor een mondelinge overdracht met de ouders over eventuele bijzonderheden vanuit huis of vanuit de opvang, waardoor de pedagogisch medewerkers goed kunnen afstemmen met de ouders wat de behoeften van het kind zijn gedurende de dag.

1.5.2 OVERDRACHT NAAR SCHOOL

Bij de overgang van de peutergroep naar de kleutergroep is er een overdrachtsgesprek met de pm'er, leerkracht van de kleutergroep en de ouders over de overgang en de start in de nieuwe groep. Ouders geven toestemming voor deze warme overdracht middels een toestemmingsformulier. Dit gesprek gebeurt ook wederom aan de hand van KIJK!. Er wordt dan ook goed doorgesproken waar het kind behoefte aan heeft in zijn of haar ontwikkeling. Als kinderen dan blijvend de BSO bezoeken draagt de pm'er de kennis van het kind over aan de pm'er van de BSO met toestemming van de ouders. Deze wordt bij inschrijving door ouders verleent. Ook worden ouders ingelicht over de mentor. Overigens zijn de teams zo in principe zo ingedeeld dat er 1 pm'er van de peutergroep ook pm'er is op de BSO, zodat we zeker weten dat de kinderen goed gekend zijn en ze geen hinder ervaren bij het overgaan naar een nieuwe groep. Dit kan dan zoveel mogelijk op natuurlijke wijze verlopen en daardoor borgen we de kennis over het kind beter.

1.5.3 ONGANG MET BIJZONDERHEDEN IN DE ONTWIKKELING

Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen tempo en op zijn eigen manier. In de meeste gevallen doorlopen kinderen de ontwikkeling zonder problemen of achterstanden. Echter kan het voorkomen dat een kind opvallend gedrag vertoont of achterblijft in zijn ontwikkeling. Doordat de pedagogisch medewerkers de kinderen nauwlettend volgen door middel van Kijk! en de kinderen daarnaast gedurende de dag observeren in de signalen die zij afgeven, kunnen eventuele bijzonderheden in de ontwikkeling tijdig worden gesignaleerd. Door de kindbesprekingen kan er tijdig actie worden ondernomen om het kind extra begeleiding en ondersteuning te bieden. Tijdige signalering maakt het mogelijk om advies en hulp in te schakelen, waardoor de nadelige gevolgen zo beperkt mogelijk blijven. Bij het signaleren van bijzonderheden in de ontwikkeling ofwel gedrag, doorlopen de pedagogisch medewerkers de volgende stappen:

1. Signaleren van opvallend gedrag: de pedagogisch medewerkers van kinderopvang de Tivoli houden de kinderen gedurende de dag nauwlettend in de gaten, pikken signalen op en reageren hier op een passende wijze op. Daarnaast werken zij met het observatiesysteem van KIJK! Wanneer signalen ons zorgen laten maken, worden deze in kaart gebracht en besproken binnen de kindbespreking. Indien de zorgen blijven dan worden de zorgen laagdrempelig gedeeld met de ouders. Ouders krijgen zo de kans om mee te denken en eventueel een verklaring te geven voor bepaalde opvallende signalen die het kind af geeft. Wanneer er geen verklaring is voor het opvallende gedrag van het kind, blijft de pedagogisch medewerker het kind volgen in zijn of haar ontwikkeling.
2. Observaties doornemen en nogmaals observeren: wanneer niet duidelijk is wat de aanleiding is van het gedrag ofwel ontwikkeling van het kind, worden allereerst de eerder samengestelde observaties aan de hand van het Kijk! observatie instrument doorgenomen. Wanneer blijkt dat hier onvoldoende in naar voren komt wat de aanleiding is van het gedrag ofwel ontwikkeling van het kind, kan de pedagogisch medewerker besluiten om nogmaals te observeren. Er kan dan gebruik gemaakt worden van ongestructureerd observeren, waarin het gedrag van het kind en de signalen die het afgeeft objectief worden beschreven. Deze observatie zal vervolgens besproken worden binnen een kindbespreking, waarin de kind ontwikkeling met daarin opvallende gedragingen en signalen besproken worden met de betrokkenen.

Hierbij zal de ib-er tevens aanwezig zijn voor extra begeleiding van de pedagogisch medewerker. Gezamenlijk stellen zij extra ontwikkelingsactiviteiten binnen een plan van aanpak op om het kind extra te stimuleren. De ouders zullen worden geïnformeerd over het plan van aanpak om het kind extra stimulans te geven in ontwikkeling en/of gedrag.

3. Extra ondersteuning door externe deskundige van de ib-er:

Deze observatie zal vervolgens besproken worden binnen een kindbespreking, waarin de kind ontwikkeling met daarin opvallende gedragingen en signalen besproken worden met de betrokkenen. Hierbij zal de ib-er tevens aanwezig zijn voor extra begeleiding van de pedagogisch medewerker. Gezamenlijk stellen zij extra ontwikkelingsactiviteiten binnen een plan van aanpak op om het kind extra te stimuleren. De ouders zullen worden geïnformeerd over het plan van aanpak om het kind extra stimulans te geven in ontwikkeling en/of gedrag.

4. Externe hulp binnen de organisatie

Soms is gerichte inzet door de pedagogisch medewerker met ondersteuning door de ib-er, ve-coach of pedagogisch coach niet voldoende en blijkt dat het nodig is om externe hulp in te schakelen. De ib-er zal dit traject samen met de ouders doorlopen. Zij zal schakelen met externe partijen om de gewenste zorg voor het kind (zo nabij mogelijk) te realiseren. De ouders worden hierin betrokken doormiddel van oudergesprekken. Daarnaast houden de pedagogisch medewerkers op de groep de ontwikkeling en / of gedrag van het kind blijvend in de gaten en blijven zij inzetten op ontwikkelingsgerichte activiteiten die in stap 2 zijn opgesteld.

5. Verwijzen naar een andere instantie: mocht het plan van aanpak en de externe hulp binnen de organisatie niet het gewenste effect hebben, dan kan ervoor gekozen worden om (in overleg met de ouders) externe hulp in te schakelen buiten de organisatie zoals een logopedist of kinderfysio. Opschalen naar dit niveau willen wij daar waar mogelijk is voorkomen, omdat het doel is zo inclusief mogelijk te werken. In sommige gevallen blijkt echter dat meer hulp benodigd is. De ouders zullen samen met de ib-er op zoek gaan naar passende hulp en instantie ten einde doel het kind zo goed mogelijk te begeleiden.

Bij een vermoeden van kindermishandeling, hanteren wij de stappen van de meldcode. Daarnaast kunnen ouders doorverwezen worden naar professionele hulp, waarna de hulpvraag in het thuisfront afspeelt.

Wanneer pedagogisch medewerkers dit stappenplan doorlopen, stellen zij de leidinggevende en de pedagogisch coach hiervan op de hoogte, in een later traject wordt ook de ib-er steeds nauwer betrokken. Zo kunnen zij het verloop van het doorlopen van het stappenplan volgen en monitoren en waar nodig ondersteuning bieden in bijvoorbeeld het observeren van het betreffende kind, het laagdrempelig bespreken van de signalen met de ouders, het voeren van het oudergesprek, het opstellen van een plan van aanpak en het inschakelen van of doorverwijzen naar professionele hulp.

Toerusting en ondersteuning pedagogisch medewerkers:

Uiteraard is bijscholing omtrent het onderwerp opvallende ontwikkeling ook van belang. Om deze reden komt dit onderwerp minstens één keer per jaar aan bod. Dit kan in de vorm van een studiedag, een cursus, een vergadering of een workshop op locatie. De bijscholing kan zowel door een externe organisatie worden geboden als intern medewerkers. Met de bijscholing krijgen de medewerkers de kans om de kennis te vergroten en op te frissen. Tevens blijven pedagogisch medewerkers actief bezig met de ontwikkelingspedagogiek van het kind waardoor zij beter en adequater kunnen reageren op signalen van kinderen. Er wordt voor elk jaar een jaarplanning opgesteld waarbij er wordt gekozen welke opleidingen, cursussen en of workshops de pedagogisch medewerkers het betreffende jaar zullen volgen. Op locatie is meer informatie aanwezig over de scholingsjaarplanning.

Daarnaast zijn er meerdere pedagogisch coaches werkzaam binnen kinderopvang de Tivoli één keer per jaar organiseert zij een intervisie, waarbij opvoedkundige en pedagogisch vragen met betrekking tot opvallend gedrag, ontwikkelingsproblematiek en andere pedagogische vraagstukken met betrekking tot de begeleiding

kunnen worden gesteld. Gedurende deze intervisie wordt er tevens gekeken naar alle kinderen met opvallend gedrag. Gedurende het jaar komt de pedagogisch coach bijna maandelijks langs en hebben de pedagogisch medewerkers de mogelijkheid om vragen te stellen en krijgen zij indien nodig extra begeleiding.

HOOFDSTUK 2: TIVOLI, LOCATIE TIVOLIHUIS INFORMATIE VOOR OUDER EN KIND

2.1 STAMGROEPEN

2.1.1 STAMGROEP

Groep:	Leeftijd kinderen	Maximum aantal kinderen	Aantal beroepskrachten	Bijzonderheden
KDV Voor	0-2	10	2-3	Gedurende 52 weken van 7:00-19:00
KDV Achter	0-13 (combigroep)	10	2-3	Gedurende 12 vakantieweken; - 7:00-19:00 uur combigroep Gedurende 40 weken; KDV Combigroep op de volgende tijden; - van 7:00-8:15 & 14:45-19:00 ma-di, do/ woe van 12:00-19:00/ vrijdag vanaf 14:15-19:00 uur combigroep.
KDV Boven	1-4	8	2	Gedurende 52 weken op maandagen (bij flex aanvragen en vanaf 6 mei elke maandag) dinsdagen, woensdagen en donderdagdagen geopend van 07.00- 19.00 De kinderen worden op de overige dag(en) opgevangen op de groep KDV Achter, dit is opgenomen in de plaatsingsovereenkomst.

2.1.2 VERLATEN VAN DE STAMGROEP

Het is mogelijk voor de kinderen om de eigen stamgroep te verlaten voor activiteiten. Bij Tivoli, locatie Tivolihuis erkennen wij een aantal situaties waarin de kinderen de eigen stamgroep kunnen verlaten:

1. Tijdens buitenspelen. Buitenspelen is een heerlijke activiteit voor de kinderen, ze kunnen rennen, ontdekken en hun energie kwijt. Tivoli, locatie Tivolihuis beschikt over een eigen buitenspeelruimte die is ingericht voor de kinderen. De pedagogisch medewerker spelen samen met de kinderen buiten. Voor het buitenspelen houden de pedagogisch medewerkers de werkafspraken zoals beschreven in het beleid veiligheid en gezondheid aan.
2. Uitstapjes. Om de wereld in het echt te ontdekken is het goed om ook uitstapjes te ondernemen. Dit kunnen wandelingen zijn in de buurt en met zijn alle naar de supermarkt voor een boodschap tot een

uitstapje naar een kinderboerderij of een park. Een vooropstaand feit is dat uitstapje ten alle tijden veilig moeten plaatsvinden. Zo wordt er ten alle tijden voldaan aan het BKR en worden de werkafspraken die zijn gemaakt omtrent uitstapjes strikt gevolgd om ongevallen zoveel mogelijk te voorkomen.

3. Spelen in een andere groepsruimte. Soms kan het spelen in kleinere groepen een grote toegevoegde waarde hebben voor de ontwikkeling van de kinderen. Op de momenten dat de bovengroep niet operationeel is, heeft het kinderdagverblijf deze ruimte geheel tot zijn beschikking. De pedagogisch medewerker kan met een aantal kinderen in deze ruimte een gerichte activiteit uitvoeren ter bevordering van de ontwikkeling van de kinderen.
4. Spelen in de gymzaal. Tivoli kan gebruik maken van de gymzaal tegenover de locatie 'Nobelhorst'. Tivoli huurt een aantal dagen per week de gymzaal af, waarbij met name de BSO's gebruik maken. Indien de andere locaties hier geen gebruik van maken kan Tivolihuis met diens kinderen gebruik maken van de gymzaal, om hier sportieve ontwikkelingsgerichte activiteiten te doen.
5. Tijdens het open deuren beleid. Het open deuren beleid houdt letterlijk in dat de deuren tussen de groepen 'open' zijn, waardoor kinderen zelf kunnen kiezen in welke ruimte zij willen spelen. Zo kan een peuter bijvoorbeeld even op bezoek bij zijn baby zusjes. Ook kunnen de BSO-kinderen een kijkje komen nemen na een lange dag op school bij hun jongere broertje of zusje.

Aan het open deuren beleid zijn wel enkele regels verbonden, namelijk:

Tijdens open deuren beleid:

Bij Tivoli, locatie Tivolihuis wordt per dag gekeken of er open deuren beleid wordt aangeboden. Afhankelijk van het activiteitenprogramma maar ook de groepssamenstelling zullen de pedagogisch medewerkers in overleg het open deuren beleid aanbieden. Het open deuren beleid kan worden aangeboden tijdens vrij spel momenten. Een belangrijk uitgangspunt is dat kinderen ten alle tijden op de eigen groep eten en slapen, om deze reden zijn er slechts gezette tijden waarom het open deuren beleid wordt aangeboden.

BKR tijdens open deuren beleid:

Wanneer de kinderen tijdens het open deuren beleid de eigen stamgroep verlaten, wordt de maximale omvang van de stamgroep tijdelijk losgelaten. Wel blijft het aantal kinderen per pedagogisch medewerker van kracht, toegepast op het aantal aanwezige kinderen per originele stamgroep.

Ruimte waar kinderen zouden kunnen spelen bij het open deuren beleid:

De kinderen kunnen tijdens het open deuren beleid, afhankelijk van de dag en de mogelijkheden, spelen in de Achter groep of de Voor groep. In verband met de veiligheid is er geen open deuren beleid tussen de Bovengroep en de benedengroepen.

Emotionele veiligheid waarborgen tijdens het open deuren beleid:

Tijdens het open deuren beleid is het van belang om het welzijn van alle kinderen in de gaten te houden. Alle kinderen, ook de kinderen die op de eigen groep blijven spelen, dienen zich prettig te voelen bij het open deuren beleid. Zoals hierboven al beschreven staat kiest de pedagogisch medewerker heel bewust om het open deuren beleid wel of niet aan te bieden. Een overweging om het open deuren beleid niet aan te bieden is bijvoorbeeld als er wenkinderen zijn, die de overgang van thuis naar de opvang erg lastig vinden. Indien het open deuren beleid wordt aangeboden maar de pedagogisch medewerker opmerkt dat de emotionele veiligheid van kinderen hierdoor minder gewaarborgd kan worden zal zij het open deuren beleid in overleg met de pedagogisch medewerkers en de kinderen vroegtijdig afbreken. Daarnaast wordt tijdens het open deuren beleid speelmateriaal aangeboden dat voor alle aanwezige kinderen op de groep veilig is.

2.1.3 SAMENVOEGEN

Bij Tivoli, locatie Tivolihuis, kan het voorkomen dat groepen samen worden gevoegd. Uitgangspunt is dat de stamgroep een vaste groep is, waarbij van tevoren bekend is welke dit is (en welke beroepskrachten hierbij

horen). Dit betekent dat het niet is toegestaan om dagelijks te bepalen hoe de groepen worden ingedeeld, aan de hand van het aantal aanwezige kinderen. Samenvoegen betekent tevens dat de gehele groep samenvoegen, en niet delen van de stamgroep.

Er zijn wettelijk toegestaan twee manieren om samen te voegen;

Structureel samenvoegen

Bij structureel samenvoegen wordt een ander samengestelde stamgroep gecreëerd, waardoor dit binnen de regelgeving kan plaatsvinden. Dit is wel toegestaan. Dit is bijvoorbeeld het geval als er op bepaalde dagen structureel minder kinderen worden geplaatst, en er sprake is van een minder aantal groepen dan op de overige dagen. Zo kan het zijn dat een kind als stamgroep 'A' heeft, maar op woensdag minder kinderen geplaatst worden en dat de stamgroep 'V' en de stamgroep 'A' samen één groep 'A-V' vormen. Dit betekent dat er een kind op een ander stamgroep wordt opgevangen. Bij kinderopvang Tivoli geven ouders hiervoor schriftelijke toestemming op het kindplaatscontract. Bij kinderopvang Tivoli wordt niet samengevoegd aan dagranden.

Structureel samenvoegen bij Tivoli, locatie Tivolihuis:

Bij Tivoli, locatie Tivolihuis wordt op de volgende momenten structureel samengevoegd:

1. Op maandagen (tot 6 mei 2024) en vrijdag worden de kinderen van de Bovengroep opgevangen op de Achtergroep (dit is opgenomen in de plaatsingsovereenkomst)

Incidenteel samenvoegen bij Tivoli, locatie Tivolihuis:

In vakanties kan het aantal kinderen dagelijks wisselen. Er mag niet dagelijks worden bepaald dat de stamgroep wordt opgeheven. Het is echter zowel op organisatorisch als pedagogisch vlak niet wenselijk als bij een zeer laag aantal kinderen in een groep toch verplicht in de eigen groep met de daarbij behorende beroepskracht moet worden verbleven. Om deze reden inventariseert Tivoli, locatie Tivolihuis voor de vakantieperiode wanneer kinderen afwezig zijn. Hierdoor heeft Tivoli, locatie Tivolihuis de mogelijkheid om in kaart te brengen op welke dagen er sprake is van zeer laag aantal kinderen. Aan de hand van deze inventarisatie zal Tivoli, locatie Tivolihuis in kaart brengen wanneer en op welke wijze de stamgroepen zullen samenvoegen. Tijdens een zeer lage bezetting (minder dan 10 kinderen) worden alle kinderen opgevangen in de groepsruimte Voor. Uiteraard wordt met het samenvoegen in vakantieperiode rekening gehouden met de emotionele veiligheid van de kinderen, zo wordt bij het samenvoegen gestreefd naar het inzetten van één vertrouwde pedagogisch medewerker van de groep.

De ouders worden doormiddel van een brief vooraf geïnformeerd over welke stamgroepen worden samengevoegd, in welke stamgroepsruimte de kinderen worden opgevangen en wanneer. Dit betekent dat tijdens vakantieperiodes kinderen in een andere stamgroep dan de eigen stamgroep opgevangen kunnen worden. Ouders dienen voor de specifieke datums dat er incidenteel wordt samengevoegd schriftelijke toestemming te geven.

Doordat ouders vooraf op de hoogte worden gesteld op welke wijze er wordt samengevoegd kunnen de ouders en pedagogisch medewerkers de kinderen voorbereiden op het samenvoegen.

2.2 DAGINDELING

2.2.1 DAGINDELING GROEP VOOR, ACHTER EN BOVEN

Groep Voor volgt het eigen ritme van de baby's, daarom geldt voor hen het dagritme zoals hieronder beschreven niet.

07:00 - 09:00 ontvangst kinderen

07:00 - 08:45 vrij spel met de kinderen

08:45 opruimen met opruimliedje
09:00 - 09:15 muziek kwartier
09:30 fruit eten en drinken
09:45 boekje lezen + liedjes zingen
10:00 - 10:15 verschoon ronde
10:15 vrij spel + beweeg moment
10:30 activiteiten binnen creatief moment en/of buiten spelen
11:15 naar binnen (voorbereiding voor het eten) + luiercheck
11:30 - 12:30 lunch
12:30 - 13:00 opruimen van de lunch + verschonen en naar bed voor degene die slapen
13:00 - 14:30 vrij spel met de kinderen die wakker zijn
14:30 - 15:00 wakker worden van de kinderen, luiercheck, vrijspel
15:15 koekje + thee of rozijntjes
15:30 activiteit aanbieden + vrijspel
16:30 groente/rauwkost aanbieden + klaarmaken om naar huis te gaan + luiercheck
17:00 / 19:00 vrij spel tot kinderen worden opgehaald

2.2.2 SLAAPBELEID

Een kind moet uitgerust zijn om de wereld aan te kunnen en te ontdekken. Daarvoor is voldoende slaap van belang. Voor baby's wordt ook bij het slapen het ritme van thuis gevolgd. Dit ritme verschilt per kind en daar wordt op het dagverblijf rekening mee gehouden. Naarmate de kinderen ouder worden ontstaat een groepsritme. Of en hoelang de kinderen 's middags slapen wordt regelmatig besproken met de ouders. De leidster gaat uit van de individuele behoefte van het kind.

Op de Bovengroep slapen de kinderen van 18 maanden en ouder op stretchers op de groep. Voor de kinderen jonger dan 18 maanden zijn er evacuatiebedden beschikbaar. De kinderen die niet meer slapen doen een rustige activiteit met de pedagogisch medewerker op de groep. De ruimte laat het toe met geluidsborden en een schuifdeur een scheiding te organiseren in rust activiteit en spelactiviteit.

2.3 EXTRA DAGEN

2.3.1 EXTRA DAGEN

Bij Tivoli, locatie Tivolihuis, is het mogelijk om extra dagen af te nemen. Extra dagen dienen zo vroeg mogelijk maar in ieder geval tien dagen van te voren te worden aangevraagd per mail of mondeling bij de leidinggevende. De leidinggevende zal kijken of het kind extra kan komen op deze dag. Het kind kan extra komen indien:

- Er plek is op de eigen stam groep of er plek is op een andere stamgroep, voor de opvang op een andere stamgroep gedurende een extra dag dienen ouders een schriftelijk toestemmingformulier te tekenen.

Hierbij worden de volgende richtlijnen aangehouden:

- a. De maximaal aantal toegestane kinderen van de stamgroep niet wordt overschreden

- b. De BKR niet wordt overschreden
- c. Er geen extra beroepskracht ingezet hoeft te worden

De extra dag zal aan het einde van de lopende maand in rekening worden gebracht.

2.4 OPENINGSTIJDEN EN SLUITINGSDAGEN

Kinderopvang de Tivoli, het Tivolihuis biedt kinderopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar. Wij zijn geopend van 7:00 uur tot 19 uur van maandag tot en met vrijdag en gedurende schoolvakanties van 7.00-19:00 uur. Ook bieden wij kinderopvang aan kinderen van 4-13 jaar in de combigroep, op aanvraag gedurende schoolweken voor en na schooltijd en gedurende vakanties.

Tivoli, locatie Tivolihuis is gesloten op de volgende dagen:

Nieuwjaarsdag

1ste en 2de Paasdag

Koningsdag

Bevrijdingsdag (1x in de vijf jaar 2025, 2030 etc.)

Hemelvaartsdag

10 mei 2024

1ste en 2de Pinksterdag

23 tm 27 december

2.5 OUDERCOMMISSIE

OUDERCOMMISSIE

De Wet kinderopvang geeft ouders het recht de kinderopvang te beïnvloeden op belangrijke beleidsonderwerpen. Hiervoor is er een oudercommissie: zij mogen gevraagd en ongevraagd advies geven over diverse onderwerpen binnen kinderopvang Tivoli, locatie Tivolihuis. Het reglement van de oudercommissie beschrijft de regelingen en afspraken waarbinnen de medezeggenschap bij kinderopvang de Tivoli uitgevoerd wordt, zoals bijvoorbeeld het uit te voeren beleid. De oudercommissie bepaalt zelf haar werkwijze en taakverdeling en legt dat vast in een huishoudelijk reglement.

De oudercommissie heeft als doel de belangen van de kinderen en de ouders van kinderopvang Tivoli, locatie Tivolihuis waar de oudercommissie aan verbonden, is zo goed mogelijk te behartigen en de ouders te vertegenwoordigen. De oudercommissie bevordert goede en heldere informatie aan ouders, de betrokkenheid van ouders bij de kinderopvang en fungeert als aanspreekpunt voor ouders met klachten en informeert hen zo nodig over de klachtenregeling.

2.6 KLACHTEN

In het kader van de wet kinderopvang is er een interne klachtenregeling opgesteld voor kinderopvang Tivoli, locatie Tivolihuis

Ondanks de goede zorgen en de hoge kwaliteit die Tivoli, locatie Tivolihuis nastreeft kan er in de samenwerking tussen ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers een klacht ontstaan. Tivoli, locatie Tivolihuis neemt klachten serieus en ziet de klacht als een moment om van te leren en te groeien. Om op deze wijze de kwaliteit van de kinderopvang nog verder te verhogen.

Tivoli, locatie Tivolihuis onderscheidt twee soorten officiële klachtenregelingen:

- **Interne klachtenregeling:** Bij voorkeur maken ouders/ verzorgers een klacht eerst bespreekbaar bij de directe betrokkenen. Mocht dit niet leiden tot een bevredigende oplossing dan kan er een officiële klacht worden ingediend. Deze officiële klacht dient schriftelijk kenbaar gemaakt te worden bij de leidinggevende. De leidinggevende zal de klacht in behandeling nemen, mocht de klacht een vermoeden van kindermishandeling betreffen dan treedt de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking. De interne klachtenprocedure wordt daarmee afgesloten. Nadat de

klacht in behandeling is genomen zal de leidinggevende contact opnemen met de betrokkene en eventueel de oudercommissie bij de klachtenprocedure betrekken. Binnen ten minste 6 weken na het indienen van de klacht, zal een schriftelijke en gemotiveerd oordeel, inclusief concrete termijnen waarbinnen eventuele maatregelen zullen worden gerealiseerd, verstuurd worden naar de ouder. Voor meer informatie over de interne klachtenregeling kunt u kijken in de interne klachtenregeling die op locatie inzichtelijk is.

- **Externe klachtenregeling:** Mocht interne klachtafhandeling niet leiden tot een bevredigende oplossing dan staat ouders de weg vrij naar informatie, advies en mediation bij de geschillencommissie, gevestigd in Den Haag. Of het aanmelden van het geschil bij de Geschillencommissie www.degeschillencommissie.nl.

In sommige gevallen is het van belang de klacht rechtstreeks in te dienen bij de Geschillencommissie:

- De kinderopvangorganisatie niet binnen 6 weken heeft gereageerd op de schriftelijke klacht.
- De ouders en de kinderopvangorganisatie het niet binnen 6 weken eens zijn geworden over de afhandeling van een klacht.
- De kinderopvangorganisatie geen adequate klachtenregeling heeft.

In uitzondering op het bovenstaande mogen ouders meteen een geschil indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang als in redelijkheid niet van ouders kan worden verlangd dat zij onder de gegeven omstandigheden een klacht indienen bij de kinderopvangorganisatie.

Dit kan zijn bijvoorbeeld bij klachten over intimidatie of wanneer ouders bang zijn dat het voorleggen van hun klacht vervelende consequenties kan hebben.

De Geschillencommissie beoordeelt in individuele gevallen of aan de voorwaarden hiervoor wordt voldaan.

HOOFDSTUK 3: WET KINDEROPVANG

3.1 DRIE UURS REGELING

Het Tivolihuis maakt gebruik van de 'drie-uursregeling', wat wettelijk is toegestaan omdat we langer dan 10 uur achtereenvolgens geopend zijn. Dit betekent dat er maximaal drie uur per dag mag worden afweken van de beroepskracht-kindratio (BKR). Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- Minimaal de helft van het aantal benodigde pedagogisch medewerkers moeten tijdens de afwijking aanwezig zijn.
- In de kindplanning wordt bijgehouden wanneer kinderen binnenkomen en wanneer zij naar huis gaan, zodat we inzichtelijk hebben wanneer we van de BKR afwijken. Als blijkt dat er toch op andere tijden wordt afgeweken of dat er langer afgeweken wordt dan is toegestaan, dan passen we het rooster incidenteel of structureel aan.
- Op het moment dat de drie-uursregeling van kracht is en er maar één pedagogisch medewerker op de groep aanwezig is, moet er altijd een tweede volwassene in het pand aanwezig zijn.

Het Tivolihuis hanteert onderstaande algemene kaders met betrekking tot de inzet van haar personeel en de BKR:

Groep	Aantal beroepskrachten	Personeelsdiensten	Pausetijden	Samenvoegen dagranden
KDV Voor	1/4	Vroege dienst: 7.00-15.30 Tussen dienst: 8.30-17.00 uur Late dienst: 12.00-19.00	Vroege dienst: 12.30-13.00 uur Tussen dienst: 13.00-13.30 uur Late dienst: 15.00-15.30 uur	Er wordt niet samengevoegd aan de dagranden
KDV Achter	1/2	Vroege dienst: 7.00-15.30 Tussen dienst: 8.30-17.00 uur Late dienst: 12.00-19.00	Vroege dienst: 12.30-13.00 uur Tussen dienst: 13.00-13.30 uur Late dienst: 15.00-15.30 uur	Er wordt niet samengevoegd aan de dagranden
KDV Boven	1/2	Vroege dienst: 7.00-15.30 Tussen dienst: 8.30-17.00 uur Late dienst: 12.00-19.00	Vroege dienst: 12.30-13.00 uur Tussen dienst: 13.00-13.30 uur Late dienst: 15.00-15.30 uur	Er wordt niet samengevoegd aan de dagranden

Er zijn diverse situaties waarin kan worden afgeweken van de BKR, waarbij locatie Het Tivolihuis de volgende pedagogische afweging heeft gemaakt:

- Tijdens de pauzes. Tijdens de middagpauze gaan sommige kinderen slapen en blijft een kleinere groep kinderen wakker. Slappende kinderen hebben over het algemeen minder directe aandacht nodig, waardoor het veilig is dat medewerkers om beurten met pauze te gaan. De pauzes vinden plaats in het tijdsframe tussen 12.30 tot 15.30 en worden genomen als de (pedagogische) situatie op de groep dit toelaat.

Tijdens bovenstaande situaties waarin wordt afgeweken van de BKR en de drie-uursregeling intreedt, is het extra belangrijk om de kinderen op de groep de beste mogelijke zorg en begeleiding te blijven bieden, met hierbij aandacht voor de individuele behoeften en ontwikkeling. Het Tivolihuis doet dit op de volgende manieren:

- De pedagogisch medewerker(s) die op de groep blijft, observeert de kinderen nauwlettend. Zij speelt in op de individuele behoeften van het kind en waarborgt op deze manier de emotionele veiligheid en de stabiliteit op de groep.
- De pedagogisch medewerker(s) geeft haar collega een goede overdracht op het moment dat zij met pauze gaat of wanneer zij klaar is met haar dienst. Op die manier worden individuele behoeften en eventuele bijzonderheden van de kinderen met elkaar afgestemd.
- De pedagogisch medewerker(s) geeft tijdens de afwijking haar volle aandacht aan de kinderen. Praktische taken, zoals schoonmaak- en administratieve werkzaamheden, worden (wanneer nodig) hervat op het moment dat er niet meer wordt afgeweken van de BKR.

Ouders/verzorgers worden geïnformeerd over afwijkingen van de beroepskracht-kindratio doordat het in het pedagogisch beleidsplan opgenomen is.

3.2 INZET STAGIAIRES EN VRIJWILLIGERS

3.2.1 STAGIAIRES:

De stagiaire is bij ons om zichzelf verder te ontwikkelen als pedagogisch medewerkers. De taken die een stagiaire kan uitvoeren:

Alle leerjaren niveau 3 & 4

- Pedagogisch medewerker ondersteunen tijdens activiteiten
- Activiteit aanbieden met ondersteuning van de pedagogisch medewerker
- Begeleiden van ontwikkeling
- Observeren van kinderen (in samenwerking met de mentor van het kind)
- Begeleiden tijdens eet en drink momenten
- Uitvoeren van huishoudelijke taken
- Begeleiden van kinderen tijdens vrij spel momenten

Laatste leerjaar niveua 3 & 4

Indien de stagiaire in het laatste leerjaar zit en indien zij boven de 18 jaar is mag zij onderstaande extra werkzaamheden uitvoeren

- Aanbieden van een activiteit
- Deelnemen aan oudergesprekken
- Overdracht aan ouder geven aan het einde van de dag

De taken van de stagiaires verschillen per “soort” stagiaire, leerjaar en opleiding. Zo worden er twee soorten stagiaires onderscheiden:

- **BOL- stagiaires:** Naast BBL-studenten kunnen er tevens BOL-studenten stagelopen bij Tivoli, locatie Tivolihuis. Zij volgen een beroeps opleidende leerweg, waarbij zij stagelopen. Deze stagiaires staan boventallig ingezet, dit betekent dat zij niet de eindverantwoordelijke zijn voor het welzijn van de kinderen. Onder bepaalde omstandigheden kan besloten worden een BOL-student formatief in te zetten. Dit gebeurt alleen als de BOL-student capabel genoeg is om als volwaardige pedagogisch medewerker ingezet te worden. Mocht er worden besloten om een BOL-student als formatieve pedagogisch medewerker in te zetten dan wordt er te allen tijde een inzetbaarheid verslag opgesteld. Daarnaast mag een BOL-stagiaire alleen worden ingezet onder de volgende voorwaarden:
  - Een bol student mag alleen ingezet worden tijdens ziekte van een pedagogisch medewerkers of tijdens schoolvakanties van de student.
  - De bol student mag nooit alleen op de groep staan behalve tijdens pauzes.
  - De bol student mag niet worden ingezet tijdens het eerste leerjaar.
  - De bol student kan alleen worden ingezet op de eigen stage locatie (KDV of BSO).
- **BBL-stagiaires en derde leerweg studenten:** een BBL stagiaire of derde leerweg student volgt een werken-en leren opleiding. Een Derde-Leerweg opleiding kent geen vaste uren zoals een BBL of BOL stage, hierdoor is het dus flexibel en zeer geschikt voor mensen met andere bezigheden (baan, gezin). Derde-leerweg opleidingen vallen net als andere mbo-opleidingen onder de Wet Educatie beroepsonderwijs en voldoet dus aan dezelfde strenge kwaliteitseisen. Bij deze vormen van opleidingen mag de stagiaire worden ingezet als een formatieve pedagogisch medewerker. Afhankelijk van de fase van haar opleiding, toets uitslagen en beoordeling van de praktijkbegeleider, is deze inzetbaarheid van 0 tot 100%.
Wij dragen ervoor zorg dat er niet meer dan 50% van de personele bezetting uit BBL'er bestaan gedurende de dag.
De BBL of derde leerweg student heeft een arbeidscontract bij kinderopvang Tivoli, locatie Tivolihuis, indien zij formatief wordt ingezet. BBL studenten of derde leerweg studenten van de BSO hebben een arbeidscontract van minimaal 12 uur en studenten van het kinderdagverblijf van minimaal 20 uur. Indien een BBL-stagiaire of derde leerweg student formatief wordt ingezet zal er ten alle tijden een inzetbaarheid verslag worden opgesteld waarin is beschreven voor hoeveel procent de stagiaire formatief ingezet kan worden alsmede de reden van deze conclusie.
Binnen Tivoli, locatie Het Tivolihuis wordt een BBL die deels formatief wordt ingezet op de volgende wijze ingezet: de formatieve inzetbaarheid wordt op basis van uren berekend. Bijvoorbeeld: een BBL'er mag bij een contract van 20 uur, bij 25% inzetbaarheid, 5 uren per week worden ingezet.
Een BBL voert de volgende taken uit:

Alle leerjaren en inzetpercentage

- het ophalen van kinderen
- Activiteiten aanbieden
- Activiteit aanbieden met ondersteuning van de pedagogisch medewerker
- Begeleiden van ontwikkeling
- Observeren van kinderen (in samenwerking met de mentor van het kind)
- Begeleiden tijdens eet en drink momenten
- Uitvoeren van verzorgingsmomenten zoals, verschoenen , toiletbegeleiding , flesje geven
- Uitvoeren van huishoudelijke taken
- Begeleiden van kinderen tijdens vrij spel momenten

Laatste leerjaar of bij inzetbaarheidspercentage boven de 50%

- Aanbieden van een workshop reeks of activiteit
- Deelnemen aan oudergesprekken en kinderen observeren
- Overdracht aan ouder geven aan het einde van de dag
- Oudergesprekken en kinderen observeren
- Het opstellen van een handelingsplan m.b.t. een kind

Laatste leerjaar of bij inzetbaarheidspercentage van 100%

- De BBL-stagiaire functioneert als volledig pedagogisch medewerker en voert tevens gelijkwaardige taken uit. Indien noodzakelijk worden taken begeleid en ondersteund door collega's. De BBL-er zal echter niet als vast gezicht worden aangewezen. Daarnaast voert zij mentortaken alleen uit met controle van een collega.

Bij kinderopvang Tivoli, locatie Tivolihuis houden wij ons aan onderstaand richtlijnen zoals vastgesteld in de cao-kinderopvang met betrekking tot derde leerweg studenten en BBL-stagiaires:

Inzetbaarheid en salariering studenten mbo en HBO Opleidingsfase	Formatieve inzetbaarheid	Wijze van vaststelling opleidingsfase	Wijze van vaststelling formatieve inzetbaarheid
Fase 1: overeenkomstig eerste leerjaar SPW-3/ SPW-4	Oplopend van 0 naar 100%	* Conform de leerjaren en voortgang ingeval van een normatieve opleidingsduur van 3 jaar; * In geval van een andere opleidingsduur worden de fase en ingangsdatum ervan bepaald op basis van informatie van de opleiding.	De werkgever stelt de formatieve inzetbaarheid in fase 1 en fase 2 vast op basis van informatie van de opleidings- en praktijkbegeleider en legt deze schriftelijk vast.
Fase 2: overeenkomstig tweede leerjaar SPW-3/ SPW-4			
Fase 3: overeenkomstig derde leerjaar SPW-3/ SPW-4	100%		
Fase 4: Diploma SPW-3 of Vierde jaar SPW-4	100%	Nvt	Nvt

De begeleiding van de stagiaires wordt gedaan door de pedagogisch medewerker van de groep in samenwerking met de houder. Maandelijks vindt er een POP-gesprek plaats tussen de pedagogisch medewerker en de stagiaire. In dit gesprek wordt over het functioneren van de stagiaire gesproken, waar de stagiaire nog in kan groeien, alsmede waar de stagiaire zelf nog in wil groeien. Daarnaast wordt besproken welke opdrachten de stagiaire nog dient te maken. Indien de stagiaire goed presteert dan kan ervoor worden gekozen om eens in de twee maanden een POP-gesprek te voeren. Periodiek (afhankelijk van de opleidingsinstelling) is er een gesprek tussen de pedagogisch medewerker en de stagebegeleider van school omtrent de ontwikkeling van de stagiaire. De pedagogisch medewerker kan ondersteuning bij de begeleiding van de stagiaire vragen indien de gesprekken stroef verlopen of er bijvoorbeeld over disfunctioneren gesproken moet worden.

Er wordt momenteel geen gebruik gemaakt van vrijwilligers.

3.3 PERSONEEL EN ONDERSTEUNING ANDERE VOLWASSENEN

3.3.1 PEDAGOGISCH MEDEWERKERS

Alle pedagogisch medewerkers beschikken over een diploma conform kinderopvang of zijn stagiaires die formatief worden ingezet volgens de wet en regelgeving. De pedagogisch medewerkers zijn gekoppeld in het personen register kinderopvang en worden daardoor continue gescreend.

3.3.2 EXTERNE ADVISEUR

Tivoli, locatie Tivolihuis werkt samen met een externe adviseur om de kwaliteit van het kinderdagverblijf te waarborgen, maar tevens ook te verbeteren daar waar nodig. De externe adviseur is samen met de leidinggevende verantwoordelijk voor het opstellen van het beleid en de implementatie daarvan. De externe adviseur adviseert, ondersteunt en begeleidt de leidinggevende daar waar nodig is. Als laatste biedt de externe adviseur eventuele bijscholing, workshop en studiedagen aan.

3.3.3 PEDAGOGISCH BELEIDSMEDEWERKER EN COACH

De Tivoli acht het van groot belang dat er sprake is van een goede pedagogisch kwaliteit binnen de kinderopvang en werkt om deze reden met een pedagogisch beleidsmedewerker en coach, die verantwoordelijk is voor de begeleiding van de pedagogisch medewerkers en het schrijven van het pedagogisch beleidsplan.

Beide eigenaren van Kinderopvang Tivoli zijn opgeleid tot pedagogisch beleidsmedewerker en pedagogisch coach zij coachen de pedagogisch medewerkers bij de invulling van hun werk op het gebied van samenwerken en vormen beleid in samenspraak met het team. Daarnaast zijn er 3 pedagogisch coaches die de pedagogisch medewerkers coachen op werk en pedagogisch handelen. Er wordt ook gebruik gemaakt van externe kennis en vaardigheden door het inzetten van een externe coach & orthopedagoog vanuit Bazalt (pedagogisch en didactisch handelen) en vanuit RDH (persoonlijke ontwikkeling, samenwerken optimaliseren).

Iedere pedagogisch medewerker wordt jaarlijks gecoacht. Voor een fulltimer wordt minimaal 10 uur coaching per jaar berekend. De verdeling van het totaal aantal uren over de medewerkers is maatwerk. Daarnaast houdt de pedagogisch beleidsmedewerker zich ook bezig met de ontwikkeling van pedagogisch beleid. Per kindercentrum wordt minimaal 50 uur per jaar berekend voor beleidsontwikkeling. De verdeling van het totaal aantal uren over de kindercentra is maatwerk.

Pedagogisch coachuren

Op basis van het huidig aantal FTE en het aantal kindcentra (6 lrk nummers x 50 uur per lrk), is de totale inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker 460 uur op jaarbasis: 300 uur per jaar voor het ontwikkelen van pedagogisch beleid plus 160 uur per jaar voor de pedagogisch coaching. Op basis van de coachbehoefte, ingegeven vanuit de coaching behoefte van de medewerker en ingegeven vanuit de organisatiebehoefte (beleidsontwikkeling) is een urenverdeling tot stand gekomen per locatie. Elke pedagogisch medewerker ontvangt coaching. Alle medewerkers ontvangen coaching.

Coach en beleidsuren gepland voor 2024				
Beleidsuren	Aantal LRK	Per LKR	Totaal uren	Verdeling per locatie
Aantal lkr nummers	6	50	300	100 De Tivoli Tivoliweg 88
				100 De Tivoli-Wereldboom sportlaan 18
				100 De Tivoli-Nobelhorst sportlaan 30
Totaal aantal uren				300
Pedagogische coaching	Aantal FTE	vaste 10 uur per ft	Totaal uren	Verdeling per locatie
Pedagogisch mw	16	10	160	60 De Tivoli Tivoliweg 88
				20 De Tivoli-Wereldboom sportlaan 18
				80 De Tivoli-Nobelhorst sportlaan 30
Totaal aantal uren				160
Totaal aantal uren				460
Planning 2024				
Verdeling per locatie en per teamlid		Inhoud coaching		
Tivolihuis minimaal	50	Pedagogisch educatieve beeldcoaching		
YH	10	Interactievaardigheden		
CB	10	Vragen vanuit individueel ontwikkelplan		
MdH	8	Ontwikkeling op babyspecialistisch werken		
MdK	6	Ontwikkeling DNA de Tivoli		
LH	10	Betrokkenheid als leidraad		
FL	10	Spelen		
MS	6			
AP	10			
Totaal	60			
Wereldboom minimaal	20	Inhoud coaching		
AP	5	Pedagogisch educatieve beeldcoaching		
IB	10	Interactievaardigheden		
CL	5	Vragen vanuit individueel ontwikkelplan		
Totaal	20	Ontwikkeling DNA de Tivoli		
		Spelen en emoties		
		Betrokkenheid als leidraad		
Nobel minimaal	80	Inhoud coaching		
TM	10	Pedagogisch educatieve beeldcoaching		
IA	6	Interactievaardigheden		
JK	10	Vragen vanuit individueel ontwikkelplan		
NY	10	Ontwikkeling DNA de Tivoli		
LM	6	Spelen en emoties		
EF	8	Betrokkenheid als leidraad		
JK	8			
IB	8			
SH	8			
DB	2			
MM	2			
CdR	2			
Totaal	80			

Invullen van de rol van de pedagogisch coach:

Het onderliggende kwaliteitsmodel is het model van pedagogische kwaliteit in de kinderopvang van Riksen-Walraven. Er zijn 5 thema's die in beeld worden gebracht hoe staat het met de Emotionele veiligheid, Persoonlijke competentie, Sociale competentie, Overdracht van normen en waarden en Kwaliteit van de leefomgeving.

Praktische invulling van de coaching.

Afhankelijk van de coachvraag worden de coachingsuren ingezet. Dit krijgt in de praktijk als volgt vorm:

- Coaching op de groep tijdens het werk (voorbeeldrol, tips, uitleggen, spiegelen)
- Coaching op de groep vanuit een observerende rol en een nagesprek
- Intervisie tijdens werkoverleg per locatie
- Individueel coachingsgesprek

- Inzet teamcoaching in combinatie met individuele coaching als dan niet door externe coach
- Observaties op de groep (pedagogisch en educatief handelen)
- Pedagogisch educatieve beeldcoaching

Praktische invulling van het beleidsontwikkeling

Door de eigenaren wordt gefocused op enerzijds kennisvergroting en anderzijds implementatie door ontwikkeling van vaardigheden van het personeel middels coaching en training en het inrichten van activiteiten en werkprocessen in lijn met het beleid. De input voor beleid komt van:

- pedagogisch kader voor kinderopvang & het pedagogisch curriculum (BKK)
- 4 pedagogische doelen
- ontwikkeling van het jonge kind - Sieneke Goorhuis
- Vve beleid – focus op de kracht van spelend leren – visie Annerieke Boland
- Versterken en professionaliseren van samenwerken in het team
- gezonde kinderopvang
- spelen – spelontwikkeling
- emoties van jonge kinderen
- DNA van De Tivoli
- babyspecialistisch werken / pikler

Om de vaardigheden die we hebben geleerd te borgen als pedagogisch coaches en verder te ontwikkelen na het opleidingstraject, volgen we met een ontwikkeltraject onze opgeleide pedagogische coaches van de Tivoli met een ervaren coach.

Daarnaast lezen we vakliteratuur om ons te voeden met ontwikkelingen, werken we regionaal samen met andere organisaties om sector breed te overleggen en elkaar op de hoogte te houden of onderwerpen zoals VVE coach samen uit te werken en bezoeken we congressen, volgen webinars onze kennis te vergroten.

Meer informatie over de inzet van de pedagogisch coach en beleidsmedewerker kunt u vinden in ons coachoverzicht.

3.3.4 LEIDINGGEVENDE

De leidinggevende functie in het primair proces met een operationeel karakter. Onder operationeel karakter wordt in dit verband verstaan dat de locatiemanager zorgt voor het realiseren en aansturen van de uitvoering van de werkplannen en dagelijks leiding geeft aan de pedagogisch medewerkers. De leidinggevende geeft leiding aan de pedagogisch medewerkers en eventuele stagiaires, die zorg draagt voor de dagelijkse opvang, ontwikkeling en verzorging van een groep kinderen bij [Tivoli, locatie Tivolihuis]. De leidinggevende is verantwoordelijk voor de uitvoering en realisatie van het tactische en operationele beleid.

Medewerkers aansturen, Geeft leiding aan medewerkers door de kwaliteit en kwantiteit van de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden te controleren en coördineren en medewerkers te begeleiden, instrueren, coachen en motiveren, waar nodig. Heeft een begeleidende taak ten aanzien van de pedagogisch medewerkers bij de uitvoering van hun dagelijkse werkzaamheden en houdt daartoe periodiek kinder- en/of werkbesprekingen. Daarnaast draait de leidinggevende regelmatig mee op de groep, waardoor zij de pedagogisch medewerkers, kinderen en ouders goed kent. Hierbij kan zij nog beter coachen, begeleiden en aansturen.

Informatie uitwisselen met ouders, door het mede voeren van intakegesprekken, daarnaast is de leidinggevende het eerste aanspreekpunt indien een ouders inhoudelijk vragen heeft over de opvang.

Als laatste is de leidinggevende het aanspreekpunt voor ouders met betrekking tot klachten alsmede het eerste aanspreekpunt voor de oudercommissie.

3.4 BEROEPSKRACHT KIND RATIO

De Pedagogisch medewerker-Kind-Ratio betreft de verhouding tussen het aantal PM-ers dat ten minste ingezet moet worden bij een bepaald aantal gelijktijdig aanwezige kinderen in een bepaalde leeftijdsgroep. Deze ratio is vastgelegd in de Regeling kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen.

Voor het bepalen van de PKR maken wij altijd gebruik van de online rekentool (<http://1ratio.nl>).

Aan de hand hiervan wordt een dienstrooster opgesteld, zodat er altijd voldoende pedagogisch medewerker op de groep aanwezig zijn.

Bij een volledige bezetting ziet het beroepskracht kind ratio er als volgt uit bij Tivoli, locatie Tivolihuis:

Groep:	Maximum aantal kinderen	Aantal beroepskrachten
Achter (0-12 jaar)	10	2-3
Voor (0-4 jaar)	10	2-3
Boven (0-4 jaar)	8	2-3

3.5 BELEID VEILIGHEID EN GEZONDHEID

Veiligheid en hygiëne is zeer belangrijk binnen de kinderopvang. Kinderen moeten veilig en hygiënisch hun tijd kunnen doorbrengen, zonder groot gevaar te lopen op ongelukken, ziektes of ander letsel ten gevolge van een onveilige en onhygiënische kinderopvangorganisatie. Om de veiligheid en gezondheid van de kinderen te waarborgen, wordt er gewerkt met een beleid veiligheid en gezondheid, waarin richtlijnen zijn opgenomen hoe er zorg wordt gedragen voor een veilige en gezonde kinderopvang. Wij vinden het hierbij van belang dat kinderen zelf leren omgaan met kleine risico's en gedragsregels aanleren om kans op ongevallen te minimaliseren. Voor sommige risico's is het maken van gedragsregels met kinderen niet voldoende om het risico te minimaliseren, bij deze risico's zijn er werkafspraken met de pedagogisch medewerkers gemaakt en indien nodig aanpassingen in het pand gemaakt. Meer informatie over de werkwijze omtrent veiligheid en gezondheid kunt u vinden op de locatie.

3.5.1 VIER OGEN PRINCIPE

Vanuit de Wet Kinderopvang wordt verplicht gesteld dat er tijdens openingstijden van de kinderopvang ten allen tijden moet worden voldaan aan het vierogenprincipe. Het vierogenprincipe betekent dat een beroepskracht of de beroepskracht in opleiding de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten, terwijl de medewerker gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. U kunt bij een andere volwassene denken aan een collega- pedagogisch medewerker, stagiaire (18+), kantoor medewerker of vrijwilliger. Tevens werken wij met camera's op de groepen en babyfoons met een camera op de slaapkamer van de baby's om dit vierogen principe te waarborgen. Door te werken met het vierogenprincipe wordt het risico op grensoverschrijdend gedrag geminimaliseerd.

Wij hechten zeer veel belang aan de veiligheid van de kinderen. Voor grensoverschrijdend gedrag is dan ook geen ruimte binnen onze organisatie. Om deze reden werken wij dagelijks met het vierogenprincipe. Zo lopen de pedagogisch medewerkers en de leidinggevende regelmatig onverwacht bij elkaar binnen. Hoe het vier ogen principe verder vorm is gegeven kunt u lezen in het beleid veiligheid en gezondheid.

3.5.2 ACHTERWACHTREGELING

Indien er slechts één pedagogisch medewerker wordt ingezet in overeenstemming met het BKR, dient er ten alle tijden een achterwacht beschikbaar te zijn. Deze persoon moet bij calamiteiten binnen 15 minuten bij de kinderopvang kunnen zijn. Deze persoon is tijdens de opvangtijden waarbij een pedagogisch medewerker alleen staat, altijd telefonisch bereikbaar.